

ÉLELETÜNK

XXXVI. évf. 11. szám (36. Jg. Nr. 11)

Az európai magyar katolikusok lapja

2004. november

A MAGYAR EGYHÁZ HELYZETÉRŐL

A Vatikáni Rádió olasz nyelvű, „Európa Falak Nélkül” című műsorában Julius Janusz érsek, magyarországi apostoli nuncius nyilatkozott a helyi egyház életéről, feladatairól, kihívásairól, nehézségeiről. Az érsek többek között elmondta, hogy Magyarországon a rendszerváltás óta eltelt tizenöt évben alapvetően pozitívan változott az egyház helyzete, utalt az 1990-es hivatalos kapcsolatot újrafelvételre a Szentszékkel, amelyben ő személyes szerepet is játszott. Kiemelte még az 1997-ben aláírt egyezményt, amely a korábban államossított egyházi ingatlanok visszaszolgáltatását szabályozza, amelynek betartását ellenőrzi a nemrég megalakult vatikáni-magyar vegyes bizottság. A nehézségekről szólva a nuncius első helyen a magyarországi paphiányt nevezte meg, amit szlovák és lengyel kapcsolatok ápolásával, illetve szeminaristák magyar képzésével igyekeznek orvosolni. A magyar állam és az egyház kapcsolatát alapvetően jónak tartja - mondta Janusz érsek. Hozzátette: egyes, főként szocialista és liberális politikusokkal van probléma, akik vagy járulások a nemzetközi egyezmények terén, vagy talán szavazatokat remélnék attól, hogy lejárják az egyházat. Példaként Demszky Gábort, Budapest főpolgármesterét említette a nuncius, aki - szavai szerint - „jóban tenni, ha az utak javításával törődne a helyett, hogy a Szentszékkel kötött egyezmény fölbonthatását sürgeti.” A nuncius nagyra értékeli a magyar egyházakat a határon túli honfitársai ügyében tett erőfeszítéseit. Örömmel emlékezett vissza a pünkösdi csiksomlyói búcsúra, amelyen Erdő Péter bíboros, prímás mondott szentbeszédet, és amelyre II. János Pál pápa üzenetét küldte. Arra a kérdésre, az erdélyi magyarok régi vágya, hogy a szentatya látogasson el hozzájuk, beteljesül-e, Janusz érsek tréfásan azt felelte: „Erről a bukaresti nunciussal kell tárgyalniuk.” A Szentszék magyar egyházzal kapcsolatos elvárásait illetően a nuncius leszögezte: Ugyanaz, mint bármely más egyház felé, azaz a II. Vatikáni Zsinat tanításának szellemében folytatni a munkát. A műsor elején elhangzott rövid történelmi áttekintésében az érsek kiemelte a XX. század egyik meghatározó egyéniségét, Mindszenty József bíboros, prímás alakját, akinek üsztelete, „ma is töretlen a szívekben, erőforrás, gyökér az egyház számára. Az esztergomi bazilika altemplomában található sírelméket mindig elborítják a virágok, de a fogadalmi ajándékok nagy részét külön tárolják, mert ott nem férne el.” Végül Janusz érsek az Európai Unióval való viszonyában értékelt a magyar egyház helyzetét: megállás szerint az öreg földrés az elvilágiasodás jelensége ellenére rengeteg spirituális erővel rendelkezik, elég csupán arra gondolni, hogy az európaiak 80 százaléka továbbra is keresztény, amelyhez nagy mértékben hozzájárultak az ortodox egyházak. Kiemelte, mennyire fontosak II. János Pál pápa totalitárius rendszereinek - így a náciizmus és a kommunizmus alatt - szerzett személyes tapasztalatai. A szentatya bizalmát az emberekbe vetette. „Ugyanis a fasizmus, a kommunizmus és valamilyen ideológiai rendszerek, amelyek egy kis csoportnak, egy nomenklatúrának akarják alárendelni az embert. Erre mond nemet a pápa, amikor azt mondja, hogy nem szabad alárendelni az embert ezeknek az ideológiáknak, ezeknek a velejéig bürokratikus rendszereknek, hanem a Krisztus által megváltott emberre kell helyezni a bizalmat. Mert ez az ember képes a megújulásra, a kiengesztelődésre, a megbocsátásra, az új vallási ébredésre. Ahogy a szentatya fogalmazott: a szeretet fantáziáját kell használnunk, kilépni ezekből a kategóriákból: „Ne féljétek! Keljétek föl, menjünk!” Mert a történelmet - és ezen belül is Európa történelmét mindig is mélyen áthatotta Krisztus” - mondta Julius Janusz magyarországi apostoli nuncius a Vatikáni Rádióban. VR/MK

A keresztény hitvallás és az emberi lét alapjaihoz tartozik a közösség. A közösség iránti igény nem a történelem folyamán megfogalmazott kívánalom, sem valamilyen megtanulható, elsajátítható valóság, amely megkönnyíthatná az ember életét. Maga az ember lett közösségre teremtve. Ez az istenképiségből fakad, hisz maga Isten is az Atya, a Fiú és a Szentlélek tökéletes közössége.

Az emberré válás útja a másik emberen keresztül vezet. Benne ismerjük meg magunkat, és kölcsönösségi viszony áll fenn ember és ember között. A másik által kap értelmet létünk, és a másik által teljesedünk ki. A közösségi lét átjárja létezésünk minden vonatkozását, ezért a jövő is a közösség megélésén áll vagy bukik.

A kereszténység Krisztus útja, a közösség, a barátság és a szeretet útja. Nincs barátság, házasság és szeretet közösség nélkül. A szeretet közössége jelzi az ember társasági igényét. Minden ember az emberi nem élő láncában csak egy-egy karika. Senki sem létezhet e nélkül. E lánc összeköt minket azokkal, akik előttünk éltek, és azokkal, akik utánunk jönnek. Ennek az egymásrautaltságnak szimbóluma Ádám és Éva.

Léteznek a közösségnek különböző módok, amint létezik a szeretetnek különböző fajtája, mégis mindez Isten közösségében egyesül. Aki hisz Istenben, akit Jézus hirdet, az hisz a közösségben is és építi azt. Szent Pál szerint, a test egy, de a testnek sok tagja van. A sok tag azonban mégis együvé tartozik az egy testben.

A keresztény ember hisz és elfogadja az emberi közösség mellett a hit, remény és szeretet közösségét is. A keresztység által Isten Országának tagjai leszünk, ugyanakkor Krisztus és minden keresztény testvére is. A többi szentség célja: megnyitni az embert a másik ember felé és szeretetben egyesülni vele. Az Eucharisztia a közösség megünneplése. Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevében, ott vagyok közöttük - mondja Jézus. A hit legfőbb törvénye szeretni Isten és embertársunkat. Isten embertársunkon keresztül jelenik meg.

A közösség iránt mindig adósk vagyunk. Át kell engedni magunkat a közösségnek, és élni kell azt. Sajnos bennünk él a közösségi lét ellensége, az egoizmus is. Az önző lét egyetlen világnézetben sem dicsérendő. Minél kevésbé zárkózik az ember önmagába, annál inkább válik képessé a másik emberrel a közösségre.

Mindenszentek ünnepén az emberi nem élő és elhunyt tagjait ünnepeljük. Mint a keresztységben kapott új élet zálogát hordozók, nem beszélhetünk eltűnt emberekről. Inkább beszélhetünk célba érkezettéről és még úton lévőkről. Mindannyian az emberi lét útját járjuk.

A Hiszekegy a szentekről és a velük való közösségről beszél, nem az elteltéről és elkarhítottokról. Az ember a jóra teremtett. A rossz az ember tévedése, vagyis bűn, amelyet a szíve mélyén minden ember elvet, vagy legalábbis nem szeretné, ha a végső ítéleten az lenne mércéje.

Amint az élet állandóan átadatik egyik emberről a másikra, ugyanígy a jó-

MINDENSZENTEK A KÖZÖSSÉGI LÉT ÜNNEPE

Írta: Dr. Pénzes János, a Szabadkai egyházmegye püspöke

ság és a szeretet is. Sajnos a rossz is jelen van az eredeti bűn miatt. Ezért Mindenszentek ünnepén különösen azokra emlékezünk, akikkel nem találkozhatunk a mindennapokban, de akik velünk közösségben élnek. Velük és értük imádko-

Kereszt a búzakaralások között

zunk. A keresztiségben kapott új élet által mi is részesei vagyunk a mennyországban, és a szentségekben megtapasztalhatjuk a mennyország előlétét. Ugyanakkor a szentek mi bennünk újra jelen vannak a

földi élet útján, amikor példát mutatnak; megmutatják életszentségünk útját.

Mindenszentek ünnepe nem a halál és a szomorúság, hanem az öröm, a barátság és a szeretet ünnepe mindannyiunk számára. Bátorít, hogy kötelezzük el magunkat a közösségi élet mellett, és építjük is azt minden nehézség ellenére. Minden ember közössége a Teremtő szándéka, Jézus Krisztus akarata és parancsa. Az egyház Jézus Krisztus közössége, az Ő misztikus teste.

A keresztiség a közösségbe vezet, az Eucharisztia táplálja a közösséget. Amikor megálldozunk, Jézus Krisztus és a közösség része leszünk.

A keresztény közösség ismerve és alapja a szeretet. A szeretet vezet a közösségbe, a szeretet által épül a szentek közössége. A szent ember hisz a szeretetben, és átadja magát a szeretetnek.

A szentek ünnepe a szeretet ünnepe. Ez a szeretet összekapcsol Istennel és embertársunkkal. Talán nem tudunk mindig bekapcsolódni ebbe a szeretetbe hibáink és bűneink miatt. Ilyenkor a szentek hordoznak minket, akire Mindenszentek ünnepén emlékezünk.

A szentek közé tartozik mindenki, aki enni ad az éhezőknek, inni ad a szomjazóknak, megvigasztalja a szomorúakat... Őket Jézus felismeri és örök szeretetében fogadja, mint barátait és testvéreit. Nagy a szentek közössége, és mi is meghívást kaptunk a szentségre. Legyünk Isten és az emberi nem családjának élő tagjai. □

Orbán Viktor

EURÓPA KERESZTÉNY MEGÚJULÁSÁÉRT

1947-ben történelmi fordulatot hozott, hogy az akkor négyhatalmi megszállás alatti Bécsben több ezren engesztelő rózsafüzérrel könyörögtek a békés rendszerváltásért. Azóta hagyományossá vált ez az imatalközpont. Idén, szeptember 12-én, Mária neve napján, a kétnapos ünnepség során a bécsi Stadthalben, a volt magyar miniszterelnök, Orbán Viktor mondott nagyhatású beszédet, amelyet itt közlünk:

A múlt század nyolcvanas éveiben jártunk, amikor fiatal házasként feleségemmel, néhány barátunkkal hátizsakosan elindultunk Lengyelországba. Látni akartuk a lengyelek pápáját, a kommunizmus talán legreménytelenebb éveiben látni akartuk a reményesség forrását, a Szent Atyát. Ott álltunk, maroknyi magyar több száz ezer hívő közepében, s tudtuk: ennyi szent akarat, imádság nem mehet el a semmibe, ennek következménye kell, hogy legyen.

A kicsi, személyes csoda számomra az, hogy ma itt állhatok Önök előtt, az egykori diák, majd a törvényen kívüli antikommunista ellenzék egyik vezetője, később az első szabadon választott magyar parlamenti képviselője, majd miniszterelnök, s most az európai kereszténydemokrácia egyik képviselője, az Önök vendége lehetek.

A nagy csoda pedig valószínűleg akkor, ott kezdődött, Lengyelországban, amikor az a fehér ruhás, barátos tekintetű ember 1979-ben Rómából hazament Lengyelországba, és azt mondta a fogadására összeretelt milliiónak, hogy „Ne féljétek!” És ezzel megindult a változás, megkezdődött a kommunizmus világméretű összeomlása, amely elhozta a magyarok szabadságát, a magyar nemzet függetlenségét, és végül Európa újraegyesítését.

Persze ennek a csodának is voltak előzményei, az Önök és a mi történelmünkben is. (...) Ilyen volt a kelet-németek 1953-as felkelése, a magyar 56-os forradalom és szabadságharc, ilyen volt a prágai tavasz, és ilyen volt a 80-as években a lengyel Szolidaritás kiterjedt mozgalma. De idesorolom azt a vallási mozgalmat is, a Ró-

zsafüzér - Kiengesztelő Zarándoklatot, melynek ma vendége lehetek, hiszen nem véletlenül kezdték el Önök, az egész világon, mára több mint 700 ezren, éppen 1947-ben, Bécsben imádkozni. S bele tartozik ebbe a sorba mindaz a testvéri segítség is, amit a visszafügöny másik oldaláról, Önöktől kaptunk, nem csak az 56-os menekültek idején, hanem évtizedeken keresztül. (...)

Ezért kezdődött lelki-erkölcsi értelemben a rendszerváltás 1989. június 16-án, amikor az 1957-ben kivégzett 56-os miniszterelnököt, az egykori kommunista, Nagy Imrét több mint 30 év után tisztességgel eltemették. Százerek álltak a budapesti Hősök terén, és az egész ország ott ült a TV előtt, ki reménytel, ki félelemmel. Polgárok, akik lehet, hogy nem is tudták, csak érezték: amíg

(Folytatás a 4. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Egy különös szent

Ezt a címet adta IV. Károly királyunk boldoggá avatásával foglalkozó cikkének a *Die Welt* című, rangosnak elkönnyvelt, német napilap. Sajnos sem annak stílusa, sem tartalma nem üti meg a lap megszokott színvonalát. Réges-rég megcáfolt történelmi mendemondákat, pletykákat melegít fel, de odavetett állításainak igazolásával adós marad. Úgy tűnik azonban, nem is ez a célja ennek az irománynak, hanem IV. Károly emlékének az összekoszolása és egyben a boldoggá avatás ügyében illetékes vatikáni hatóság komolyságának létségbevonása. A cikkíró szerint intézkedéseket igazolni próbáltak. A szerző nem állja, pl. a magyar származású bécsi történész professor, *Elisabeth Kovács*, nemrég bemutatott két kötetes, kétezer oldalas „*Untergang oder Rettung der Donaumonarchie*” (A Duna-monarchia bukása vagy megmentése) című művét „szégyenletes”-nek titulálni. Az egyik legtekintélyesebb bécsi kiadó gondozásában megjelent monográfia első kötete IV. Károly tudományosan megalapozott életrajza, ezernyi lábgyeztelt, a második forrás- és dokumentumgyűjtemény. Eppen ezért nem könnyű megérteni, mi kétszert valakit manapság egy efféle pamfletszerű emocionális támadásra.

Mіндеzt vezetetésnek szántam ama

IMASZÁNDÉKOK

Novemberre

1.

Imádkozzunk, hogy a keresztény férfiak és nők, sajátos hivatásuk tudatában, nagylelkűen válaszoljanak Isten hívására, és az életszentség útján járjanak.

Az ember sajátos hivatása a gyerekkorban kezdődik; illetve kibontakozhat keresztény hivatása, ha a szülők, testvérek, hozzátartozók a családban tanúságot tesznek a hitről. Ha a gyermeket elviszi a szentmisére, beszélnek neki Jézusról, Istenről. Így kifejlődik az Isten iránti, még bizonytalan „lábakon tipegő” szeretet. A nevelés, a példaadás hozzájárul a személyiség kifejlődéséhez, ráébreszt a fiatalombert saját hivatására, elfogadhatja vele ezt az isteni ajándékot. A legtöbben így rájönnek, hogy az isteni élet nem könnyű, sok lemondást, önfegyelmet, jellemépítést követel.

Isten megszólítja a bizonytalanoktól lelket, és e hívásra illik válaszolni. A Szent-anya kéri, válaszunk legyen nagylelkű.

Erőt adhat hozzá annak átélmélkedése is, hogy életünk egyedülálló az egész világon. Így viszonyunk Istenhez is egyedül álló. Ugyanez vonatkozik sajátos helyzetünkre, munkánkra, kollégákkal való kapcsolatainkra. Nekünk e körülmények között kell választ adni az isteni hívásra, és járjunk az életszentség útján.

2.

Imádkozzunk, hogy azok, akik a missziók szolgálatában állnak, meg ne fedlekedzenek az életszentségre való törekvésről és a Krisztussal való személyes kapcsolatáról, hiszen ez biztosítja evangélizáló munkájuk hatékonyságát.

A missziók szolgálatában álló keresztényeknek is törekedniük kell az egyéni életszentségre. Ennek útja a Krisztussal kiépített személyes kapcsolat, amely minden élethelyzetben tovább építhető. Ahogy az ember az évek múlásával idősebb, remélhetőleg, tapasztaltabb, bölcsesebb lesz, úgy kell elmélyítenie a bensőséges Krisztussal való kapcsolatot, befogadnia Jézust, s lelkünet úgy kell „berendezni” Isten számára, hogy jól érezhesse magát „minálunk”.

Fejős Ottó

kritikus megjegyzéseknek, de legalábbis kérdéseknek a megértésére, amelyek az utolsó magyar király boldoggá avatása körül keletkeztek. Az utóbbi időben mindig újra szembesültem efféle kérdésekkel, ezért tartom helyénvalónak, hogy „Lenne egy kérdésem” című rovatunkban kísérlesek meg rájuk válaszolni.

Mindenekelőtt arra kell rámutatni, hogy a boldoggá avatás által az Egyház nem mond se többet, se kevesebbet valakiről, mint hogy élete hősiesség fokon felett meg a keresztény életideálnak, ezért példaképpül szolgálhat minden keresztény számára. Ezzel az Egyház hivatalosan engedélyt ad az illető nyilvános és liturgikus tisztelésére. Nincs tehát szó annak megítéléséről, hogy a kérdéses személy hibátlan politikus, államférfi, vagy uralkodó volt-e. Ennek elbírálatát az Egyház a történelmre bízta. Ezzel szemben egyénis kritikus vizsgálat hivatalt minőségében, erkölcsi vagy vallási kérdésekben hozott döntéseit. Mert világos, hogy a politika, az államvezetés nem erkölcsileg semleges terület: annak, akit boldoggá avatnak, a legtöbbször értelemben vett politikai erkölcs terén is helyt kellett állnia.

Akadnak mármint, akik pontosan ilyen vonatkozásban emelnek kifogást IV. Károly boldoggá avatása ellen. Amit azonban szeméretetnek, részben régóta megcáfolt vádaskodások, részben egyoldalú, hiányos, vagy téves információkon alapuló következtetések egyvelege. Úgy tűnik, hogy éppen az újabb kutatásoknak sikerült bizonyos kétségeket tisztázni. Viszont köztudomású, hogy a boldoggá avatási per hosszú évtizedeken át tartott, ami azt igazolja, hogy a szenttéavatási ügyekben illetékes vatikáni szerv (kongregáció), rendkívüli alapossgal vizsgálta, feltehetően éppen azokat a kérdéseket, amelyek megdondolásra adhatnak okot. Ha bármilyen kétség marad fenn, a vatikáni hivatal nem folytatja tovább az eljárást. Sajátmagát teszi tehát neveltségessé, aki felületességgel vagy a tények nem ismerésével vádolja a Vatikánt.

Teljes tájékozatlanságot áruul el, aki azt gyanítja, hogy a Habsburg család feje, Ottó főherceg szorgalmazta volna apja boldoggá avatási ügyét és vetette latba minden befolyását ennek érdekében. A valóság az, hogy a kezdeményezés egy - főleg osztrák világiakból álló - imakörből indult ki. Ottó azonban nem vállalt szerepet benne és tartózkodott minden lépéstől, ami beavatkozásnak tűnhetett volna. Az pedig, hogy egyesek még mindig a régi nótát fújják, jórészt annak tudható be, hogy a Szentszék, illetve az illetékes püspöki karok csak meglehetősen későn láttak hozzá a hívek és egyáltalán a nagyközönség tájékoztatásához. Tekintve, hogy a hiányos tájékozatlanság előrelátható volt, előbb és intenzívebben kellett volna felvilágosítani a közvéleményt, éppen a vitatott kérdések kapcsán.

Mint jeleztük, a boldoggá avatásnál a döntő szempont Károly király egyéni és család élete volt, amelyet teljesen átjárt az Isten és az embertárs iránti szeretet. A nehézségeket, a csapásokat, a csalódásokat és nélkülözést Isten kezéből fogadta, és betegségét, szenvedéseit felajánlotta a birodalom népeiért. Sokan vannak, akik Közép- és Kelet-Európa népeinek csatlakozását az Európai Unióhoz, méghozzá a boldoggá avatás évében, az ő közbenjárásának tudják be. Reméljük, hogy ettől fogva a magyar nép is fokozottabban fogja értékelni utolsó királyának életművét és jelentőségét jövője alakulása kapcsán.

A történelemben nincsenek véletlenek, hiszen minden sorát Isten írja. Nem lehet véletlen tehát az sem, hogy első és utolsó királyunkat azok sorában tiszteljük, akiket az Egyház példaképpül oltárra emelt. Talán nem ártana ezen is elgondolkodni.

Frank Miklós

A másik dimenzió

Tétova gondolatok életről és halálról

Az ember huszonévesen öntelten, magabiztosan mozog a világban; felnőttek és mindentudóknak érzi magát. Aztán egyre jobban elbizonytalanodik. Mire odáig ér, hogy belátja, beismeri tudatlanságát, ezt az állapotot nevezi „bölcességnek” - s talán valóban bölcseleg kell ahhoz, hogy elfogadjuk, sőt fennhangon is hirdessük: „Senki közülünk nem tud semmit, még csak azt sem, hogy tud-e valamit vagy sem, hogy létezik valami vagy sem” (Metrodoros).

Már a világ megismerhetőségével kezdődik a „baj”. Kérkedhet-e valaki is „tudással”, „megértéssel”, hiszen mindenki egyetlen időszületben (50-100 év) él, s - ha folyton utazik is! - csak korlátozott számú helyek látóságából szemlélheti a világot, mely minden egyes emberrel „megszületik”, és minden egyes emberrel újra „meghal”.

A létet, a kezdetet, a véget leírni képtelen földadat: megfogni a megfoghatatlant! Legfeljebb körül lehet tapogatni - valamennyire. Mi a lét? Rövid villanás, pillanatnyi „üzemzavar” a nemlét végtelenségében. Aki (ami) megszületik, azt valamilyen titokzatos Hatalom kiemeli az ismeretlenségből, egyformaságból, göröcs alá helyezi - nagy bölcességében sem véve észre, hogy az így különített részecské tulajdonságai megváltoznak azáltal, hogy idő- és térbeli dimenziót, meghatározottságot kapnak.

Az élet kötöttség: hálába csöppen, akit kiemelték a Semmiből. Olyan állapot ez, mint Gulliveré, akinek Liliputban minden egyes hajszálát külön-külön rögzítették. Igaz, foroghatja a szemét, ráncolhatja a homlokát, de azután?? - Az egyén szabadsága (éppen, mivel a lét egy bizonyos formájába kényszerítették!) korlátozott. „Az ember szabadon cselekszik” - mondja Gorkij. - Elunta az ülést - nekündül. Elunta a járást - leül. Kifosztják - hallgat; ütik, verik - eltűri; megölik - elterül a földön.”

Nem választhatja meg a kort, amelybe beleszöppen (Kr. előtt 2000-be, vagy a XX. századba), a helyet (Szicíliaba vagy Alaszka); fehér, fekete vagy sárga; férfi vagy nő; gazdag vagy szegény; meghatározott lelki, szellemi, fizikai tulajdonságai vannak; találkozásai, kapcsolatai végtelenül alakulnak... Az élet: ketrecben vergődés. A „motor”, amely ezt a képtelen, kilátástalan harcot állandósítja: a boldogság vágya. De az is olyan, mint a gyermekkori játék - „Erre csö-

rög, arra csörög” -, vagy mint sárgarépa a számarra előtt. De előkelőbb hasonlattal is élhetünk: nem tragikus emberi-e Tantalusz története, aki ott látja elérhető közelben a legízesebb ételket, de amikor utánuk nyúlna, elhúzódnak előle? Vagy Szüüfiosz, aki rettentő erőfeszítéssel felgörgeti a hatalmas sziklát a meredeken, ám midőn megállna egy pillanatra elégedetten a csúcson, hogy „na, végre!”, a kötőb visszazugrul, és kezdeti előlőről az egészét?

Amikor az ember megérti a szerelem csapdáját, ráveti magát a munkára. Dolgozik „mint egy örül” a Közért vagy saját javára, de mindenképpen a siker élményéért, az elismerésért, míg rá nem döbben, hogy az is csupán lidércfény.

Platón mondja, hogy valahol léteznie kell a tökéletes boldogságnak (a tiszta Ideáknak), de mi itt a Földön csak árnyképeiket látjuk.

S aztán jön az elmúlás! Mi a halál? Kiszakadás minden kötöttségből, elkülönítettségéből, egyéni meghatározottságból és visszatérés a nagy, homogén, sötét masszába. A Kéz, amely kiemelt egykor - újra visszajejt.

Az egyistenhívó vallások követői reménykednek a halál utáni életben. De ha a Lélek túléli a testi elmúlást, miért nem létezett a születés előtt is?? Lehet-e határt szabni az Örökkévalóságnak? Lehet-e azt mondani, hogy itt és ekkor kezdődik, de aztán örökké tart! Az örökkévalóságnak nincs kezdete és vége - különben nem lenne örökkévalóság. Nem a Lét, hanem a Nemlét a természetes állapot. „Sötét és semmi voltak: én valék. Kietlen, csendes, lényemlakta Éj.” (Vörösmarty)

A modern európai (fehér) ember legnagyobb baja, hogy betegesen fél a haláltól. Ennek oka a túlzott anyagosság és az, hogy a halál az élet szempontjából és „logikájával” ítéli meg; nem tekinti a létezés szerves részének. Ez a hálálfelelem alakítja ki a társadalom hisztérikus reakcióit is. Aki nem retteg az elmúlástól, arra még az atombomba sem hat nyomasztóan. Úgy képes fogadni, mint „természeti törvényt”, a dolgok elkerülhetetlenül bekövetkező végét; a történelem biológiai szükségszerűségét.

A halál: szabadság. Szabadság a meghatározottságból, a kötöttségekből, a kötelezettségekből. Aki kilépett az életből, az

többé nem európai vagy afrikai; nem fehér és nem fekete; nem férfi és nem nő; nem fiatal és nem öreg; nem kövér és nem sovány. Nem függ semmiféle testi aspektustól, nincs bezárva reménytelenül egyetlen formába. Nem köti többé sem az idő, sem a tér. Végtelen és örökkévaló, mint az Isten (egyedül az Isten-séggel?), de mi ezeket a fogalmakat - mint „végtelen” és „örökkévaló” - szajkózzuk csupán, de nem vagyunk képesek fölfogni.

A halál más, egészen más, mint az élet, de semmivel sem rosszabb. A változás kényszerzubbonyát levetve, végre-végre elnyújtózhatsz az állandó, egyforma nyugalomban - békében, biztonságban. S talán látunk valamit (Valakit?), aminek-akinek a szemlétele betölt, kielégít, a Tökéletesség érzésével telít, ami felé itt a Földön csak bűnökön és erényeken átvergődve törekedünk.

Dante Purgatóriumát és Poklát könnyű megérteni, de a Paradiesom értékeléséhez már „kegyelem” kell (nem is jut el mindenki odáig, hogy a Paradiesom el képzelje.) Mindez fölfoghatatlan. Inkább sejtelem, mint tudás. De a világunkban természetesen állapottunkba, a csöndbe, semmiképpen sem lehet rossz; jobb a vándorló élet tanánál is!

Márai azt tartja, „a halál ad feszültséget az életnek”. Óriási meglátás, érdemes rajta elgondolkozni! Milyen rettenetes büntetés lenne, ha az emberiség elérne a tudás olyan fokára, amelyen ki lehet kapcsolni az elmúlást! Nem lenne többé semminek íze, zamata, nem hajtana bennünket többé az „időből kifutás” félelme. Bágyadtan, érdektelen lényegünk, kifolyyna a kezünkből minden.

Magyarországon olvastam ezt a kicsit szellemeskedő mondatot: „Nem a halál a legrosszabb az életben, csupán az utolsó.”

Saáry Éva, Lugano

*Az élet
sajnos
múlik,
nem áll meg,
és előtünk terem
nagy léptekkel a
halál.
Minden,
ami volt,
ami van,
ami lesz,
szívünkben
örök hadat visel.*

Petrarca

Muzslay István S. J.

BOLDOG KÁROLY MAGYAR KIRÁLY

1887-1922

A magyar szentek és boldogok sora ismét megnövekedett. II. János Pál pápa október 3-án boldoggá avatta IV. Károlyt, az utolsó magyar királyt. Ferenc József dédunokaöccse 1887. augusztus 17-én született és 1922. április 1-jén halt meg számkivetésben Madeira szigetén. Hamvai a főváros feletti hegy, Quinta do Monte Mária-templomában nyugszanak, ahol a nép szentként tiszteli.

Édesapja, Ottó főherceg a soproni hadtest parancsnoka volt. Károly gyermekkorának egy részét Sopronban töltötte. Itt tanult meg magyarul. Zita, Bourbon-pármái hercegnővel 1911-ben kötött házasságot, amelyből nyolc gyermeke született.

Ferenc József halála (1916. november 21.) után mindkét országban ő vette át az uralkodást. Amíg azonban Ausztriában bizonytalan időre elhalasztotta a koronázását, Magyarországon 1916. december 30-án Csernoch János bíboros, hercegprímás, esztergomi érsek és Tisza István miniszterelnök a budavári Nagyboldogasszony-templomban Magyarország alkotmányos apostoli királyává koronázta. Ő az egyetlen Habsburg magyar király, akire büszkék lehetünk.

Kereste a békét

Károly király az első világháború közepén került a trónra. Sok jóakaratot és őszinte békevágat vitt magával. Már az első szótában hangsúlyozta, hogy legfőbb célja, hogy megállítsa a vérgengszert, és a monarchia népeinek békét biztosítson. Nemcsak XV. Benedek pápa békekezdeményezését fogadta örömmel, hanem sógora, Sixtus pármái herceg révén maga is törekedett a szövetséges hatalmakkal békét kötni.

Már a trónralépése előtt nyugtalanította a katonai bíróságok túlságosan is nagy szigorra, főleg a cseh politikai agitátorokkal szemben. 1917 nyarán maga hirdette meg a teljes amnesztiát, ami 2593 elítélt szabadulását jelentette. Ugyanakkor a hadviselő államok közül elsőnek tiltotta meg a városközpontok bombázását. Az 1918. októberi manifesztrumával elrendelte a monarchia konföderációs állammá való átalakítását. Azt a lehetőséget sem zárta ki, hogy az egyes nemzetiségek a köztársasági államformát válasszák.

A rendkívül leromlott közviszonyok miatt próbálkozásai kudarcot vallottak. Azok, akiknek érdekében állt a háború folytatása, próbálkozásait gyengeségnek tekintették. Mások, akik a katolikus monarchia megsemmisítésére törekedtek, örültek minden sikertelenségének. A német propaganda hazaféltással vádolta. Főleg az „olasz” Zita királynét feketítették be a közvélemény előtt.

Időközben a birodalom különböző részeiben kitört forradalmak a monarchia szétbomlását idézték elő. Miután a forradalmi osztrák kormány kiutasította az országból, a királyi család angol katonai kísérettel Svájcba költözött. Bizonyos körök vezetői már svájci tartózkodása elején felkeresték a királyt, és köztölték vele a monarchia visszaállításának az előfeltételeit, amelyekre ő határozottan elutasított.

Anatole France, a Nobel-díjas francia költő és regényíró (művei túlnyomó része magyarul is megjelent), ezt írta róla: „Károly császár az egyetlen tisztességes ember, aki a háború alatt vezető szerepet töltött be. Szent volt, de senki nem hallgatót rá. Őszintén kereste a békét, és ezért a világ megvetette. Egy csodálatos lehetőség, ami elveszett.”

Hűség a koronázási eskükhöz

A győztes szövetséges államokban egyre több vezető emberben tudatosult az aggodalom, hogy a monarchia szétesése hosszabb távon, a német hatalmi törekvések veszélyét rejti magában, és közép-európai államok stabilitása megromlását idézheti elő. Ma már világosan látjuk,

hogy ez az aggodalom nem volt alaptalan. Az oroszországi helyzet is bőséges okot adott az aggodalomra.

Károly király, miután igyekezett biztosítani magának a franciák és az angolok megértő és jóakarató semlegességét, elhatározta, hogy megkísérelje a magyar trónra való visszatérését. Jellemző, hogy Ausztriába való visszatérésre nem gondolt.

1921 húsvét napján, minden katonai kíséret nélkül, váratlanul megjelent a budai királyi palotában. Két órán át tárgyalt Horthy kormányzóval, akinek végül is sikerült őt meggyőznie arról, hogy az ország súlyos külső és belső problémái miatt, a hatalmat egyelőre nem adhatja át neki. Biztosította azonban a hűségéről, és megígérte neki, hogy a megfelelő időpontról értesíteni fogja.

Károly király utolsó kísérletét a visszatérésre ugyanazon év októberében tette Zita királyné társaságában. Sopronból katonai kísérettel indult a főváros felé. A királyt és a katonáit szállító vonat mindenütt lelkesen ünnepelték, és a helyőrségek mind csatlakoztak hozzá. Biatörbágyig, az előőrsek Budaörsig jutottak el minden akadály nélkül. A kormányzó képtelen volt megállítani a király előhaladását.

IV. Károly tábornagi ruhában, 1917.

A helyzetben Gömbös százados közbe lépése változtatott. Gömbös mozgósította a műegyetem diákjait azzal a válotlan hírel, hogy a csehek ostromolják a fővárost. A felfegyverzett, horthysta tisztek által vezetett kb. 300 diák Budaörsön megtámadta a király katonáit. Ennek a budaörsi „csatának” összesen 16 áldozata lett: 11 a támadók, 5 pedig a király katonái soraiból.

Amikor a király erről értesült, minden hadműveletet azonnal leállított, hogy elkerülje a további vérontást. Miután kiszolgáltatta magát a magyar hatóságoknak, a királynéval együtt először a tihanyi apátságban őrizték, utána a szövetséges hatalmak rendelkezésének megfelelően, angol katonai kísérettel Madeira szigetére száműzték.

Károly király komolyan vette a koronázási esküjét. Amikor a tihanyi tartózkodása idején Bethlen miniszterelnök a kormány nevében felszólította, hogy önként mondjon le a magyar trónról, a következő válaszolta: „Nem mondom le a magyar trónról, amelyhez köt a koronázási esküm. Minden jogomat megőrzöm, mint magyar király. A magyar Szent Korona, miként magam is, kötelez arra, hogy a magyar nemzettel szemben minden kötelességet teljesítem, ami a koronázás révén rám hárul.”

Szociális igazságosság és szeretet

Kevesen tudják, hogy Károly király volt az első a világon, aki Ausztriában minisztériumot állított fel, hogy előmozdítsa a szociális igazságosságot és védje a dolgozók jogait a kizsákmányolással szem-

ISMERJÜK MEG PAPPAINKAT

Ismerjük meg pappainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelkipásztori szolgálatban működő pappainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelkipásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Bárány József

Bárány József nyugdíjas plébános, kisegítő magyar lelkes az Augsburgi egyházmegye területén élő magyar, illetve magyarul beszélő katolikusok körében. Megbízás magyar főpásztorra előzetes hozzájárulása után, Augsburgban, az egyházmegye főpásztorának engedélyével, József Heigl általános helynöktől kapta. Az Esztergom-Budapesti főegyházmegye nyugdíjas papja.

1935. április 26-án született Varsányban. Iskoláit szülőfalujában kezdte, majd 1949-től a Mélyépítőipari Technikumban, Budapesten folytatta, ahol 1953-ban technikus képesítést nyert. 1953-tól 1955-ig mélyépítőipari technikusként dolgozott Budapesten. 1955-től 1960-ig teológiát tanult az esztergomi Hittudományi Főiskolán. Teológiai tanulmányainak befejezése után dr. Szabó Imre püspök, az Esztergomi Főegyházmegye apostoli kormányzója 1960. június 19-én pappá szentelte az esztergomi bazilikában a főegyházmegye szolgálatára.

1960-tól 1971-ig káplánként szolgált Budapesten és Balassagyarmaton. 1971 őszén előbb Dél-Afrikába, majd Franciaországba, Németországba, végül Ausztriába látogatott, ahol 1972-ben, Innsbruckban, menedékjogot kért és kapott.

Magyar lelkesként szolgált: 1972-től Ravensburgban, 1974-től Dél-Afrikában Johannesburg központtal és 1975-től ismét Ravensburgban. 1976-ban csatlakozott a Szent Angyalok Műve közösséghez a tiroli Petersbergben, 1978-ban német nyelvkurzust végzett, aztán ismét magyar lelkesi szolgálatot vállalt: 1978-tól Párizs-

ban, 1980-tól az Osnabrücker és Hildesheimi egyházmegyékből Hamburg központtal, 1990. március 1-től 2002. április 1-ig, nyugdíjazásáig pedig a Bambergi, az Eichstätti és a Regensburgi egyházmegye területén élő magyarok körében, Nürnberg-Schwaig központtal. Nyugdíjasként hazatért Budapestre, ahol főpásztorra kinevezte templomigazgatóként a szervita nővérek Fájdalmas Szűzanya kápolnájában. 2003. december 31-től, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye főpásztorának előzetes hozzájárulásával, kisegítő magyar lelkipásztori szolgálatot teljesít az Augsburgi Egyházmegyében. Híveit a már évtizedek óta, mintegy 500 példányban megjelenő negyedévi „Augsburgi levél”-lel értesíti az egyházi közösség eseményeiről.

Magyar szentmiséket tart rendszeresen:

Augsburgban: a hónap minden első és harmadik vasárnapján, és minden főünnepén 9.45-kor, a Maria Stern templomban, Sternegasse 5;

Kemtenben (St. Mang): a hónap minden negyedik vasárnapján 11.00 órakor, a Maria Himmelfahrt-templomban, Friedrich-Ebert-Str. 2;

Neuburgban: a hónap minden második vasárnapján, 10.00 órakor a Maria Ward kolostor kápolnájában, An der Luisenhöhe 2.

Érdeklődni: Ft. Bárány József, Magyar Katolikus Misszió, Stephansplatz 6, 86152 Augsburg, Tel.: 0821-32 96-149; Mobil.: 0176-222 52 817, 0821-260 39 87.

Cserháti Ferenc

ben. A háború alatt maga és a családja csak annyit fogyasztott, amennyi a lakoságnak is jutott. Saját lovai szentet hordtak a rászorulóknak. Saját vagyonából bőségesen támogatta a szegényeket.

Zita királyné elbeszélése szerint, a budai koronázás után rendezett ünnepi ebéd, a különböző fogások az előírt szertartás szerint szolgálták fel az erre megbízott főurat. Utána a király intésére minden fogást azonnal becsomagoltak, hogy a sebességgel katonáknak a kórházakba szállítsák.

A számkivetésben a királyi család koldusszegényen élt. Tartózkodásuk első időszakában egy hotel melléképületében kaptak elhelyezést Madeira fővárosában. Miután képtelenek voltak a költségek fedezésére, a város feletti hegyen, egy nedves, fűtés nélküli kis villában kaptak ingyen szállást.

A békeszerződés kivitelezésének ellenőrzésére Párizsban szeptember 16-án kötelezte a négy „utódállamot” (Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország és Románia), hogy évente összesen 125000 arany frankot utaljon át a portugál kormánynak a királyi család eltartására. Ezt a kötelezettséget azonban sohasem teljesítették, miközben ugyanez a bizottság kegyetlenül megtiltotta a család minden egyéb magán jellegű támogatását.

Az egyetlen lehetőség maradt a királyi család ékszeri értékesítése, amelyek egy részét már a svájci tartózkodásuk idején felhasználták. A megmaradt rész őrzését Zürichben egy ügyvédre bízták, aki viszont a kincsekkel együtt eltűnt, és hiába kerestették. A nyomorúságos helyzetben sokszor arra kényszerültek, hogy a gyermekekkel az erdőben keressenek maguknak ételmelet. A rendszeres napi étkezésük

nem volt más, mint főzelék és lepény. Hús nem kerülhetett az asztalra.

A nélkülözések miatt a király szervezete nagyon legyengült. Megfázott, és ágynak dőlt, miközben tüdőgyulladását kapott. Megfelelő gyógyszer hiányában heteken át kínlódt, amíg 1922. április 1-én meg nem halt. A halála előtt megbocsátott mindazoknak, akik elárulták, és a népeit imádkozott. „Azért kell annyit szenvednem - mormolta halála órájában - hogy majd egyes nepeim újra egymásra találjanak.” Utolsó szavai: „Jézus, jöjj! Legyen meg a te akaratod!”

Halála hírére a magyar kormány három hetes országos gyász rendelt el. Az ország összes középületén, félárbacon függött a nemzeti zászló. □

Szent Istvánra emlékeztek Londonban

Szent István királyra emlékezett az angliai magyarság. Ennek keretében a Magyarok Angliai Országos Szövetsége rendezett ünnepi estet a Magyar Református Egyház központjában, ahol az előadó dr. Németh László pápai prelátus, olaszországi magyar főlelkész volt. Szent István Rómában felhellelt emlékeiről, hagyatékáról szólt. Szavaltok és zene-zámok egészítették ki a tartalmas estet.

Másnap Németh László ünnepi szentmisét celebrált Tüttö György pápai prelátus, angliai magyar főlelkész. Mire után a Mindszenty Házbán adott ünnepi ebédet az Angliai Római Katolikus Magyarok Egyesülete, amely ez évben ünnepelte 50 éves fennállását. Mindkét alkalommal dr. Abelowski György főkonzil képviselő a Magyar Közársaságot, aki ebéd után felszólalásában kiemelte az egyházak fontosságát, jelentőségét az Európai Unió tagországaiban.

Adler Edit, London

Gyermekeknek

A SZERETET RÓZSÁI

Évszázadok óta az egyik legkedveltebb magyar női keresztény Erzsébet. Jelentése: Isten házikója. E névre keresztelték a magyar királylányt, akiből később szent lett. Árpád-házi Szent Erzsébetről van szó, akinek rövid, de tartalmas élete volt. Mindig másokért élt: férjéért, gyerekeiért, később a szegényekért, betegekért, szenvedőkért. Élete az emberszeretet példaképe. Templomok oltárképein, szentképeken rózsával ábrázolják, amely a szegényeknek vitt élelem átváltozásának szimbóluma. Névnapiját november 19-én ünnepljük.

Példája ma is időszerű, hisz körülöttünk is sok a segítségre szoruló. Szent Erzsébethez hasonlóan nekünk is élnie kell vennünk, hol, kin és mikor segíthetünk.

Tanév kezdetén Marika helye üresen maradt az osztályban. Kerékpár balesetet szenvedett a szünidő utolsó napjaiban. Lábtöréssel és gerincbántalmakkal fekszik

a kórházban. Társai elhatározták, hogy felváltva látogatják, beszámolnak a tanórákon történetekről, közösen oldják meg a házi feladatokat, hogy társuknak ne kelljen évet ismételnie. De hétvégeken is látogatják, társasjátékokkal enyhítik magányát.

- Panni 10 éves. Napok óta figyel, hogy egy idős néni lábfejéért, nehezen sétáltatja kedvenc kuttyusát. Felajánlja segítségét, nagy örömet szerezve ezzel az idős hölgynek.

- Éva nagymamájának egyre romlik a látása. Nem tehet eleget kedvenc időtöltésének, az olvasásnak. Igaz, Éva még küzd a betűkkel, hisz még csak másodikba jár, de szívesen ül nagymama mellé, és mesekönyvből hangosan felolvas neki.

A szeretet, az együttérzés gyakorlására sok lehetőség kínálkozik, csak figyelmet szemmel és együtt érző szívvel észre kell azt vennünk. Szeretettel

Judit néni

Fiataloknak

KERESZTÉNY REALIZMUS

Az egyházi esztendő vége felé, a felolvasásra kerülő szentírási részeket komor hangulatot ébresztenek. „Kő kövön nem marad...” - olvassuk. Az evangéliumok íjlesztő képet festenek az előttünk álló, végső időkről, kilátásba helyeznek éhínséget, járványt, üldözéseket... Valóban sok kérdés merül fel bennünk, ha jövőnkre gondolunk... Gond, baj, megpróbáltatás van elég, és nem beszélhetünk világot átfogó, minden embernek nyugalmat adó békéről sem... Látna az eseményeket, sokan pesszimistává, borúlátóvá válnak. Minden mindegy, minden hiábavaló. Úgysem tudjuk megváltoztatni életünket, sorsunkat...

Az evangélium tanítása, Jézus szava mégis nekik szól: „hajatok szála sem görbül”... Ellenfeleink nem győzedelmeskedhetnek felettünk, mert olyan fegyvertünk van, amelyet senki el nem vehet tőlünk...

Az evangéliumot, legyen az bár néha ijesztő, mindig komolyan kell venni. A legfontosabb: tudjuk felismerni, hinni az evangélium vigasztaló, reményt adó, hitünket szilárdító üzenetét is. Ez a keresztény realizmus. Ez legyőzi a borúlátást, „az ördögöt is falra festő” pesszimizmust. A keresztény realizmus optimista, derűlátó, mert szilárd alapokon áll. Az a hit táplálja, amely legyőz minden ártó hatalmat; az a hit, hogy az Úr megmenti az Őt követő, rá hallgató embert. Ez a hit kijön az ajkáról, a szívvel, a vakmerőket, a mindent „rózsaszín szemüvegen át” néző almodozókat, a problémákat szőnyeg alá seperi akor hazudozókat... A világot úgy kell szemlélünk, amiként van. Fény és árnyadalival együtt. Jövőnk is. Mindig a hit, a remény és a szeretet életet realizmusával.

Pál atya

Folytatás az első oldalról

EURÓPA KERESZTÉNY MEGÚJULÁSÁÉRT

halottainkat, az áldozatokat tisztességgel el nem temetjük, addig nincs lehetőség az újrakezdesre. (...) Azon a napon, akikben volt hit, megtisztultak, átéltek a csodát. Első gyermekünk, aki ma az öt közül itt van velem, éppen azokban a napokban született. Ő egyidős a szabadsággal.

Aztán folytatódott a mindennapi küzdelem a hatalom ellenőrzéséért, a gyakorlati szabadságért. Levetítettük az ünnepi ruhát, s leültünk tárgyalni az asztalhoz, mi, a törvényen kívüli ellenzék pártok képviselői, én is, a magam 26 évével, szemben az állampárt képviselőivel, akikkel céljaink bizonyos eltérések egymástól. Céljaink ugyan eltértek, de volt egy közös érdekünk: az, hogy ne omljon vér, és ne törjön ki a forradalmi erőszak az országban. (...)

Nos, a békés átrendeződés természetesen nem volt olyan békés, mint amilyennek ma sokan láttatni akarják. Csak nem volt véres. (...)

Térjünk most vissza ahhoz a hithez, mely meggyőződésem szerint az események végső mozgatórugója volt.

Idézzük föl azt, hogy a diktatúrákat - különösen a

kommunista diktatúrát - Magyarországon végül is két közösségtípus élte túl: a család és az egyházi közösségek. Pedig ez nem az a klasszikus diktatúra volt, mely egyszerűen az emberek szabadságát kívánta elvenni. (...) Nem. Ez olyan diktatúra volt, mely elvette az emberek tulajdonát is, sőt új embert akart belőlük faragni, a homo sovieticus-t. Egész Közép-Európából átnevelő táborot csinált. Ezt a diktatúrát - nem sérülések nélkül, de a legkisebb sérülésekkel - túlélték a Családok, amelyek emberek száz-ezreinek nyújtottak érzelmi, szellemi és lelki menedéket, amikor a külvilágban a hazugság és embertelenség vihara tombolt. A történelmi egyházak pedig létükkel biztosították az embereket arról, hogy létezik, nem pusztult ki az a másik, ezeréves lelki Magyarországot. Ez volt az a két közösségtípus, amely képes volt túlélni a világ legdurvább, legbrutálisabb diktatúráját. (...)

S máris itt vagyunk a mában és a jövőben. A kérdés most már az, hogy azok a közösségek, amelyek segítettek bennünket abban, hogy a lehető legkevesebb sérüléssel éljük túl a dikta-

túrát, vajon képesek lesznek-e értelmet vinni a szabadságba. Most, amikor már nem megvédeni kell magunkat valamivel szemben, hanem föl kellene építeni a saját világunkat, - vajon most mennyire számíthatunk ezekre a közösségekre? Ez az előttünk álló néhány esztendő egyik legizgalmasabb kérdése.

Mi középpont - és kelet-európai újrakezdők, akik ismerjük a keresztény hitnek ezt a megőrző erejét, azt kérdezzük: Miért akarnánk mindezt a jót megvonni az egész Európától? Miért ne törekednénk arra, hogy ez megjelenjen Európa közös alkotmányában?

A kérdés itt magasodik előtünk. Lesznek-e elég erőfeszítések az európai egyházak, hogy az európai architektúrában megjelenítsék azt a hitbeli vonást, amely saját hazájukban évszázadok óta természetes?

S itt engedjünk meg magunknak önkritikus kitérőt. Bár Európában mindenki valamilyen módon a keresztény hit gyümölcséből él, de ennek sokan már tudatában sincsenek. Ha mi nem mondjuk el nekik, ha nem teszünk tanúságot az

őket is hordozó hitbeli örökségről, akkor ki fogja ezt megtenni helyettünk?!

Ha pedig megpróbáljuk, akkor úgy próbáljuk-e meg a tanúságtételt, hogy azt a 21. század embere képes meghallani? Hiszen sokan, nagyon sokan belülről sütkézték már az üzenet számára. S ha találkoznak az egyházzal üzenetével, az igehirdetéssel, akkor legfeljebb odáig jutnak el, ahová az egyszerű templomba járó eljutott, akit mikor a templomból hazament, s a felesége megkérdezte, hogy miről beszélt a pap, akkor csak annyit tudott mondani, hogy a bűnről. S mikor megkérdezték tőle, hogy mégis mit mondott a bűnről, akkor az egyszerű férj ezt válaszolta: ellenezte. (...) Ez Magyarországon történt egy protestáns keresztényvel...)

Nyugat-Európával szemben, Közép-Európában és Magyarországon különösen, az egyházak közéleti szerepe az elmúlt évtizedekben folyamatosan erősödött, s ez a folyamat minden bizonnyal a jövőben is folytatódni fog. Talán ma már az sem tűnik túlságosan kockázatos kijelentésnek, hogy a történelmi egyházak a magyar közélet megkerülhetetlen szereplőivé váltak, szemben a nyugat-európai tendenciákkal.

Persze - gyakran halljuk, talán hallják itt Bécsben Önök is - hogy elavult gondolkodás az ilyen, régi-módi. Valaha, az ún. keresztény Európában talán szükségessé lehetett a meggyőződésre a fejedelmeknek, hogy ők az Isten, a Gondviselés kegyelméből és rendelkezéséből kormányoznak, a hívőknek pedig arra, hogy sorsuk a Gondviselés kezében van, de ma már - mondhatják, s mondják is - fontosabb a képzettség, a tájékozottság, a tárgyalóképesség, a médiaképesség, és még sokféle tudomány. Ne keverjük össze a mindennapi élet alakítását az egyházak elvárásaival. Válasszuk el a keresztény tanítást a politikától, a gazdaságtól, a tudománytól és az oktatástól, hiszen a vallás magánügy. Nem ismeretlen ez a hang, kedves barátaim, mert bizony, a mai magyar közéletben - és sajnos nem csak ott, hanem egész Európában - még mindig küzdelmes harc folyik a keresztény-keresztény értékek védelméért.

Aki közéleti szereplőként vállalja, vagy csak elfogadja a „keresztény” jelzőt, annak nem lesz könnyű élethe a világnak ebben a sarkában, még 15 évvel a berlini fal leomlása után sem. Szinte azonnal klerikálisnak, nacionalistának, populistának, és - inkább gyakrabban, mint ritkábban - antiszemitának fogják bélyegezni. Ilyen a világ ma még.

Ma, amikor a keresztény hit- és értékek szerepéről beszélünk, a közéletben, sőt az állami életben is még mindig sokan vannak, akik csak megmosolyognak bennünket. De mi tudjuk, hogy valójában arról a súlyos kérdésről van szó: lehet-e a keresztény hitre építeni a politikai cselekvést?

Induljunk ki abból, hogy a keresztényeknek az Igazságot, a nagy betűvel írt Igazságot kell követniük. A keresztények azt is jól tudják, hogy ők nem az Igazság megtestesítői. Csak a kom-

munisták, a bolsevikok hazudták, hogy az igazságnak van földi megtestesülése, mégpedig azok ők, személyesen. A keresztények azonban még azt is tudják, hogy nincs többféle Igazság. Ez utóbbi állítás a relativitást nagy létezésre vagy ámitása. A keresztények tudják, hogy az Igazság létezik, sőt: csak EGY Igazság létezik; és ez az Igazság lesz előbb vagy utóbb egész életünk mércéje. Az Igazság megkérdezője lehetetlen, függetlenül attól, hogy támogatja-e a többség, vagy sem.

A keresztény embernek mindig az Igazság fölött kell közelítenie a közéleti kérdésekhez, így a többség kérdéséhez is.

Európa ma olyan világ, ahol demokratikus politika uralkodik. A demokratikus politika pedig a többség felhatalmazásán nyugvó közéleti rendszer. Vagyis a demokratikus politika arról szól, hogy többséget teremtsen azok törekvések mögé, amelyet képviselünk. Legalábbis amennyiben komolyan gondoljuk, hogy hivatásunk az emberek életének jobbá tételében áll, és ezt a hivatást nem akarjuk elveszíteni. (...) A Többség bármilyen szilárd alapja is a demokratációnak, számunkra önmagában nem elegendő.

Az európai kereszténydemokrata gondolkodás szerint az a felelősségünk, hogy az Igazság érvényesülése érdekében a Többségért a lehető legtöbbet tegyünk.

A mi hivatásunk is, hogy visszasegítsük régi, bevált forrásokhoz a közéletet, s ránk vár az a feladat is, hogy Magyarországon és Európában is megmutassuk, ha tudjuk, hogy végső soron a dolgok nem a mi, s nem is ellenfeleink kezében vannak, s akkor sokkal erősebb lesz bennünk a felelősség. (...)

A mai, modernnek mondott ember erről is épp az ellenkezőjét gondolja. A keresztény bölcsességet nehéz feladni, és nehéz megérteni.

Hogy is szól ez? „Ha tudjuk, hogy végső soron a dolgok nem a mi kezünkben vannak, akkor sokkal erősebb lesz bennünk a felelősség.”

Ezeket a dolgokat magától nem érti, és nem is tudhatja az ember. Az ilyen tudás hitben és tapasztalatban születik.

Mert mi is 1989-90 tapasztalata? Adott néhány sorsunkat meghatározó tényező ritka kedvező együttállása: Reagan ereje, Gorbacsov reformjai, a kelet-európai népek passzív és aktív ellenállása, az uralgó elit bizonytalansága és gyengesége, a Szent Atya önmaga fölajánlása... De mindez önmagában semmit sem ér. Csoda mindezekből úgy lesz, hogy Isten kegyelme azzá teszi. Akik ezt egyszerű megtapasztalták, azok tudják, hogy végső soron az ilyen csodákból élünk.

Mi tett képesség Európában néhányakat, ezreket, milliókat (ha nem is mindenkit!) arra, hogy nem adják fel a reményt a változásban? Talán az a bizalom, hogy: ha én minden áldatlan körülmény dacára teszem azt, ami jó és szükséges, ha nem arra várok, hogy majdasok megváltozzik a helyzet nélkülüm is, ha elvállalom, és megcsinálom, ami rám van bízva, ha elhiszem, hogy a dolgok végső soron a

Gondviselés kezében vannak, ha belátom, hogy itt állok, és másként nem tehetek, akkor eljön a változás. Akkor a rossz körülmények is eszöközök lehetnek a lélek nemesedéséhez, és a gonosz dolgok is jóra fordulhatnak, s még az ellenfeleink is utunkra segíthetnek bennünket. Akik hisznek a szeretet és összefogás erejében, azoknak a nehézségek is javukra válnak. Ez a közös közép-európai történelmi tapasztalat. (...)

A csoda ünneplése közben sem felejtkezhetünk el arról, hogy bár a szabadság 1990-ben megérkezett, a FAL leomlott ugyan, a koporsó beszentelt földbe került, de a leomló fal bizony sokakra ráomlott, s ugyanakkor nem sikerült eltemetni mindent, ami a múlthoz köt bennünket. (...) A szabadság nem a szociális igazságszolgáltatást hozta, hanem rögzítette a szociális igazságtalanságot. Még ma is a magyar emberek fele él rosszabbul, mint 1989 előtt!

Alig ocsúdunk fel a diktatúrából, szembe találjuk magunkat a piac törvényének könyörtelen fogyasztási kényszerével. (...)

Eddig a diktatúra fenyegette közösségeinket. Most azt látjuk, hogy a piacok világa sem veszélytelen, az is megtámadja a közösségeket. (...) Miközben a közösségekben a szeretet, az összetartozás és a közös értékek a meghatározók, ezek fűzik össze a család és a nemzet tagjait, a piacok olyan emberi alkotások, amelyek azt is felélik, ami táplálja őket. (...)

A kommunizmus bukása arra tanított meg bennünket: Tartsd meg a közösséget, és megart téged. Vedd meg a közösséget, s az majd megvéd téged. Csoda, hogy ez sikerült! De erre a csodára, a közösség megszabadító és a szabadságot megtartó erejére ma is szükségünk van. Ezért imádkozni és dolgozni sohasem fölösleges.

Kívánom, hogy az Önökkel együtt imádkozó szízekre imája a jövőben is meghallgatásra találjon. □

Mi az egyház? Szükséges-e az üdvösséghez? Elérhetik-e az üdvösséget az egyházon kívül a katolikusok, a nem katolikusok és a nem keresztények? Milyen sors vár a megszámlálhatatlan sok meg nem született gyereke a Krisztus egyházán fenn áll-e Triszlus egyháza a római egyházon túl, az egyházakban, az egyházi közösségekben és a nem keresztény közösségekben is? - E tanulmány megpróbál választolni a kérdésekre az Újszövetségi Szentírás, a patrisztika, a dogmák és a II. Vatikáni zsinat Lumen Gentium konstitúciója alapján.

Cserháti Ferenc, Az egyházzal vagy nélküle, Szent Maximilian kiadó, Budapest, 2004, 172 o.

Kapható: Budapest, a Szent Maximilian Lap- és Könyvkiadó, telefon: 0036-1/328 0196 és Münchenben, az Életünk szerkesztőségében (ára: 10 Euro), telefon: 0049-89/532 82 88.

Madridi levél

SZENT JAKAB
ÚTJÁN

Santiago de Compostela apostolsíriájával és az odavezető útszázadokon keresztül Európá nepeinek találkozhóly volt. Ezért nyilvánították az utóbbit 1987-ben „első európai kulturális útvonallá”. Előmozdította a közmunkákat, utak és hidak építését, kórházak és szállóhelyek létesítését. A zarándokutak mentén új kereskedő és iparos középviszál alakult ki és fellendítette az áruforgalmat. Szerepet játszott a jogi fejlődésben (a zarándokok státusa és védelme), kedvezett az eszmék és a művészeti stílusok kisugárzásának, hozzájárult a Treuga Dei békemozgalom és a Cluny-i reform terjedéséhez és Aymeric Picaud Liber peregrinationis-ával (XII. sz.) bevezette az idegenforgalmi vezetőkönyveket.

Az első külföldi zarándok, tudomásunk szerint, egy francia püspök volt 950-ben. Az első magyarországi kb. száz évvel később, a lotaringiai születésű Leodvin bírhíri püspök lehetett, aki I. Endre uralkodása alatt telepedett le hazánkban. Az ő idejében, 1061-ben alapították a török időkben elpusztult bencés apátságot Zselicszentjakobon (ma Kaposzentjakab). Bogvay Tamás 1965-ben egy párizsi kiállítás térképét mutatott be, a magyar középkorban ennek az apostolnak szentelt templomokkal, kolostorokkal és kórházakkal, továbbá az idevágó helységeivel. A térkép elkészült, de fennmaradt a lista csaknem 70 utalással. Mező András A templom cím a magyar helységevekben c. művében (1996) 34 nevet említ, köztük több Szentjakabfalvát.

Népes magyar zarándokok történelmünk folyamán aligha akadtak, viszont számosságuk egyenlő zarándokokról és kisebb csoportokról tudunk. A szépségsi Hynamus Lank 1307-ben emberölés miatt hosszú zarándoklata teltetett: Róma - Bari - Compostela - Aachen. Peregrinatio poenitentialis-t végzett 1353-ban Georgius Hungarus, Krizsáfan ispán fia is; az ő kezén 250 olasz vére száradt. Compostela közelében öt hónapot remetéskedett a Finisterre foknál, majd folytatva útját Iroszág, Szent Patrik purgatóriuma felé. Az aragóniai cancellária 1380-ban állított ki menlevelet Pili János és az ugyancsak magyar lovagnak nevezett Rozánoff Pál számára. Az utóbbi a magyar király szolgálatában álló szláv lehetett, kinek nevét nem őrizték meg magyar okmányok. Nagy Lajos és Zsigmond korának személyisége, Sátor vajda 1405-ben zarándokolt Compostelába, minden bizonnyal az esztergomi érseki kincstár kifosztása s az ezért kimondott excommunicatio kapcsán. Bár azt sem lehet kizárni, hogy a népes Sátorci-család más tagjáról volt szó.

A leghíresebb magyar zarándokként Rátoldi Tar Lőrinc említenél, ő 1411-ben kereste fel az apostolsírt és az ír purgatóriumot. Útját láttna a Peregrinatio Laurentii Taar mondja el. Kevesbé ismert Lévai Cseh Péter főlovászmester és testvérei zarándoklata 1415-ben. Az aragóniai király akadémiai címet is adományozott nekik, Batei Benedeknek és Miklósnak, valamint Oláh Györgynek és Bálintnak. Feltehető, hogy a Lévai Cseh-testvérekkel jártak ott. Fényes kísérettel utazott 1430-ban Cillei Ulrik, később V. László király gámja és a magyar hadsereg főparancsnoka.

Az újkor elején több soproni polgár ment Compostelába, köztük Frisch János és Pultandorfer Kristóf, míg Stadel Mihály képviselőben más tette. Ezt nevezték peregrinatio vicaria-nak vagy delegata-nak. Legtöbben azonban devotiois vagy orationis causa keltek útra, vagyis „az ájtatosság szellemétől gerjesztve”. 1537-ben érkezett „Magyarország hercegője”, - jegyezte fel egyháztörténetében López Ferreira (1905). Nem tudjuk, ki lehetett. (Talán II. Lajos királyunk özvegye?)

A török háborúk és a reformáció nem kedveztek a zarándoklatoknak. Így is tudunk XVIII. századi, névtelen magyarokról, akik Compostelában anyagi segítségért kaptak, 1774-ben pedig németül és magyarul tudó gyónatói kerestek. Egy gyónatószékben ma is látható a régi felirat: Pro linguis Germanica et Hungarica. Hadd említsük végül Zádori János esztergomi teológiai tanár nevét. Ő 1868-ban járt Compostelában és Spanyol út c. könyvében, - az első Spanyolországról szóló, magyar útikönyvben, - több mint húsz oldalt szentelt Szent Jakab városának és a zarándoklatoknak. Beszámolóját így fejezi be: „Amilyen hidegen hagyott első órákban a szent hely, ép oly vonzalom gyulladt fel iránta később, és most szinte nehezem esett az elválás. Sokáig tartott a búcsúzás, mert mindazoknak akartam juttatni a nyert búcsúengedelményekből, kik valaha jót tettek velem.”

Rónai Zoltán

NEGYVEN ÉVE KEZDŐDÖTT
A VTIKÁN KELETI POLITIKÁJA

II. János Pál pápa szerepét a kommunizmus összeomlásában még a Szentatya bíráló sem vitatja. A Szentszék keleti politikája azonban az Egyház XX. századi intézkedéseinek alighanem legellentmondásosabb példája. A keleti politika védelmezője szerint VI. Pál pápa így próbált kapcsolatot teremteni Kelet-Közép-Európa kommunista rendszereivel, hogy megtalálja azt a modus vivendit, amelynek keretében mód nyílhat új püspökök kinevezésére és az Egyház működésének támogatására. A kísérlet ellenzői viszont azt emelik ki, hogy ezáltal a Vatikán csupán megalkudott a kommunista vezetőkkel és elhatárolta magát azoktól a papoktól és világiaktól, akik szükség esetén az életüket kockáztatták a hit védelmében.

A mérőldök az a szerződés volt, amelyet a Szentszék nevében, a később bíborosi rangra emelt Agostino Casaroli - még érseként - 1964. szeptember 15-én írt alá Budapesten. A megállapodást néhány kedvező gesztus előzte meg, még az 1963-ban elhunyt XXIII. János pápa idején. Az akkori szovjet vezető,

Hruscov veje, Adzsubej római látogatása során felkereste a Szentatyát is, amit a Vatikánban kedvező jellek értékelték, hogy Moszkva hajlandó lenne változtatni az addigi nyílt szembenállás politikáján. Idővel kiderült, hogy a kommunista rendszerek tárgyalási taktikájában még járatlan Casaroli érsek volt az engedékenyebb és így a Budapesten aláírt megállapodás csak kevés, kézzel fogható javulást eredményezett az Egyháznak. Tény azonban, hogy a hét, már régóta betöltetlen püspöki szék közül csak kettőre nem találtak közös megegyezés alapján megfelelő jelöltet. Történekek szerint azonban minden jelle arra vall, hogy őt újonnan kinevezett püspök között legalább három a budapesti titkosszolgálat embere volt. A megállapodásban szerepelt az is, hogy Róma eltekint a rendszertű békepapi mozgalom nyilvános megbélyegzésétől.

Ennek ellenében a budapesti kormány nem szorította többé a békepapi tevékenység kibővítését. Az 1956 óta az Egyesült Államok budapesti nagykövetségén tartózkodó Mindszenty bíborosnál azzal vé-

dekezett Casaroli érsek, hogy ki van szolgáltatta a kommunista hatóság jóindulatának. Márpedig jóindulatról aligha volt szó, mert alig száradt meg a tinta a megállapodás aláírásán, folytatódott a felszentelt papok, szerzetesnövekek és világiak elhurcolása, illetve bíróság elé állítása, államelleses összeesküvés és szervezkedés címén. Nincs egyetlen ügy sem ezek között, amelyeknek konstruálásában az állambiztonsági szettek ne támaszkodtak volna az egyházban működő ügynökekre. Casaroli érsek is kénytelen volt belátni, hogy rútul kijátszották és ezért egy évvel később tiltakozó memorandum fordult a római magyar nagykövetséghez - de még válszra sem méltatták. Ennek ellenére Casaroli töretlenül folytatta erőfeszítéseit a katolikus vallás kelet-közép-európai megőrzése érdekében. Noha Rómában, eredetileg modellértékűnek tekintették a 40 éve Budapesten aláírt - úgynevezett - részleges megállapodást, a további tárgyalások során már cseppet sem törekedtek hasonló szerződés kidolgozására.

Vincze András

975 ÉV

A bánási egyház a második világháború végéig a Csanádi Püspökség részét képezte. A Trianoni békeszerződés létrejöttével a püspökség Tiszára és Al-Dunára néző része a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság (későbbi néven Jugoszláv Királyság) része lett. 1923-ban a Szentszék létre hozta a Bánási Apostoli Kormányzóságot és ideiglenes apostoli kormányzót nevezett ki élére, Rafael Rodić OFM személyében. Ő követték a kormányzói székben dr. Josp Ujčić, majd dr. Gabriel Bukatko. 1971. december 22-én, Jung Tamás püspök személyében magyar anyanyelvű apostoli kormányzót kaptak a többségben magyar ajkú hívek.

II. János Pál pápa 1986. december 16-án püspökségé emelte az apostoli kormányzóságot, amelynek véndősztentjéül Szent Gellért püspököt, székesgyházal a nagybecskereki plébánia-templomot jelölte. A Nagybecskereki Püspökség első megyéspüspöke Huzsvár László prelátus, újdiedíki esperesplébános lett, akit 1988. február 14-én szentelték fel. Ő szervezte át a püspökség espereségeit, véglegesítette a plébániák és leányegyházak számát. Új-szervezte a Papi Tanácsot, közzétette az Egyházközségek Szabályzata és Ügyrendje rendelkezést, teljesen átalakította hivatalát.

A harmincas években kb. 240.000 hívője volt az apostoli kormányzóságnak. Ez a szám a második világháborút követően a felére csökkent, a németek kényszerű száműzése miatt. Így a térségben a katolikus jelenléte szórányjellegűvé vált, a hívek többségükben magyarok, de vannak köztük kis létszámú bolgárok, horvátok, csehek, szlovének is. A diktatúra idején hatóságilag lebontották több templomot, imaházat - összesen 23-at, de a két világháború közti nyolcvanas létszámú paptság is több, mint a felére csökkent.

Napjainkban a Nagybecskereki Püspökség 4 eszperesi kerületének 40 plébániáján és 50 leányegyházában huszonhárom aktív és két nyugalmazott lelkész teljesít szolgálatot. A paphiányt enyhítendő, a székespüspök lelkipásztori kiegészítőket nevezett ki, akik akkor is összegyűjtik a híveket, amikor a lelkipásztor nincs jelen; vasár- és ünnepnapokon igeliturgiát tartanak, szükség esetén temetnek, bekapcsolják a híveket az egyház vérekeringésébe. A plébánia-községekbe szervezett hívek száma 72.000 körül van, szervezetlenül a szórányban kb. 11.000 katolikus él.

Az ősi Csanádi Egyházmegye jövőre 975 éves. A Nagybecskereki Egyházmegye részbeni utódegy-

házként egy egész éven át emlékezni kíván a jeles évfordulóra, ezért szeptember 24-én Huzsvár László püspök a nagybecskereki székesgyházban az Emmánuel Kórus koncertjével és Mavrák Béla neves vendégszerrelésével megnyitotta a Szent Gellért évet, amely jövő év Szent Gellért napján zárul. Az ünnepi szentmise szónoka Eugenio Sbarbaro nuncius volt, azon részt vett dr. Pénez János szabadkai megyéspüspök, sok hívó és lelkipásztor. Beszédében a nuncius ismertette Szent Gellért életét, különös hangsúllyal magyarországi és keresztény jelenlétünk 975 éve. Huzsvár László székespüspök köszöntötte az egész Bánási területéről érkező zarándokokat. Külön üdvözölte a Dél-Bánátban szentmagyarként élő udvarjéleket, mert a hozzájuk legközelebb eső magyar település 60-70 km-re esik; templomukat szeptember elején szentelte fel. Megtudtuk: a magyar-román-jugoszláv hármashatár közelében, az alig százakos kis faluban, Rábán, ahol se óvoda, se iskola, se imaház, most templom épül. Ez azért is érdekes, mert romokban itt található a Szent István-i időből származó Oroszlámos monostora, amelyet maga Szent Gellért püspök szentelt fel.

Kovács Szószill

Londoni levél

A VICC,
AMI ROSSZUL SIKERÜLT

Anglia évek óta a túltengő szabadság ország, még a politikai korrektség új szellemét is képes gyakran megsérteni, de a közelmúltban végre jellel tapasztalhatuk, hogy a toleranciának van határa. Egy olyan tiszteletre méltó, patinás intézmény, mint a BBC televízió, megkísérelt műsorára tűzni parodisztikus rajzfilm sorozatot a Vatikánról, katolikusokról és a pápáról. A Popetown, azaz Pápváros című rajzfilmet a BBC készítette egy Channel X nevű stúdióval, s már hetekkel ezelőtt reklámozták, például azzal, hogy sokat nevetett majd a néző a pápán, akinek a hangját a népszerű, de végtelenül közönséges komika, Ruby Wax fogja utánozni. Ügyszintén retentó vicces figurája lesz a sorozatnak egy tévé-műsorvezetőként szereplő apáca - köztölték az előzetes reklám közlemények. Nem csoda, hogy a szigetország katolikus hívei tiltakozásba kezdtek. Minden mástól eltekintve azt vetették fel, hogy szemelenség a BBC részéről a brit katolikus vallási kisebbséget gúnyolni, karikírozni, elvárva a túrészt és toleranciát, amikor az izslámmal vagy a zsidósággal szemben ezt meg se merné kísérelni. Több mint haterz katolikus írta alá a tiltakozó beadványt. A BBC egy ideig védeni próbálta a sorozatot, a katolikusok humorérzéke apellált, de azután belátta, hogy bizonyos dolgok nehezen tűrik a tréfát. A sorozat ötletének kiagyaló még mindig sajnálják, hogy a rajzfilm végül nem kerülhet lejtászra, azt hajtogatják, hogy rengeteg munka fekszik a sorozatban és „remek ötletek” voltak benne. A Channel X igazgatója helytelenít a BBC döntését, mert büszke a filmben fejtett „kreatív energiára”. Kérdés, hogy ha egy trükkfilm ügyesen van megrajzolva és talán a poénjai sem rosszak, viszont etikailag alantas, akkor nevezhető-e „kreatív”-nak?

A BBC illetékesei, a sorozatot elhamarkodottan megrendelő műsorfőnökök, keserűen számolgatják, hogy milyen sok pénz dobták ki az ablakon, és megpróbálják videón forgalomba hozni a filmet. Ennek etikai helyessége is erősen kétségbevonható. Ha egyszer nyilvánvaló, hogy a Vatikán és a pápa gúnyos szatirizálása egy világvallás hívőit sérti, akkor mindegy, milyen formában kerül az anyag a képernyőkre, műsorszűrő adásként vagy videóról lepergetve.

Az utóbbi húsz évben fokról fokra harapózt el Angliában a humorba ágyazott szabadság. Már mindennapos dolog, hogy a brit nemzeti lobogó alsónadrágment megvásárolható a tündérsz butikokban, a Kiköpött mása című, ügyes karikatúra-műszakkal előadott politikai tévékabareé pedig a legmesszebbre ment el a jó ízlés megsértésében. Ez Ronald Reagan elnököt például a vizeldében ábrázolta, és a bábuk azt játszották el, hogy Thatcher miniszterelnök asszonyt a kabinétülésen a minisztereket megerősokolják. Ha az alpári humor tetszik az arra fogékony tíezreknek és ezért bekapcsolják a készüléket, akkor - vélik egyes műsorfőnökök - minden mehet. Fő, hogy a nézőszám magas legyen. Így került újszó az angol szóiárakba, a dumbing down, a „lebutítás”, ami éppen erre a fent leírt jelenségre utal.

A BBC-nek néhány hete új vezetői vannak, és nem rége beiktatott elnök, Michael Grade ígéri, hogy véget vet a butítás folyamatának. Így azután szerencsére a Vatikán-gúnyoló rajzfilmet sem vetítik. De jobb lett volna, ha mindenestől a szemétkosárba hajítják.

Sárközi Máttyás

Szamosi József

A NAGYIGMÁNDI VÉRTANÚK

Október az év egyik legszebb hónapja; ilyenkor a bújó nyári lombok helyébe kapjuk az ős szelid, aranyló szinzipompáját; és október kínálja nekünk a szüreti vídamságot és az édes mustot. De ez csak az egyik arca. A másik sokkalta szomorúbb, kivált nekünk magyaroknak, kiknek éppen október a nemzeti gyász hónapja. Az elbukott szabadságharcok emléke minden október elején újra meg újra figyelmeztet, hogy gondoljunk az elbukott hősökre, kivált azokra, akiket a durva erőszak ölt meg. Aradon elborzadva láthatta a világ, mire képes az istenképmásra teremtet ember. Október 6-át, a 13 aradi tábornok kivégzését botránynak látta már az akkori világ is. Talán abból az időből származik a német közszájon forgó szálói: Pannonia, Vergiss deine Toten nicht, als Kläger leben sie! Azaz, magyarul talán így: Magyarország, ne feledd a halottaidat, mint vándlok élnek ok!

Október után a november elcsúszott. Fekete égen fekete felhők úsznak és esik az eső. A hónap jellegzetes ünnepe a halottak napja.

Mansbart Antal plébános sírja az igmándi katolikus temetőben

Ez az emlékező és emlékeztető írás, a sok-sok mártír közül két, kevesektől ismert papra: egy fiatal katolikus plébános, és egy idősebb református paptársra hősiességgel viselt mártírúmat idézi emlékeztetőbe. Egykorú, hiteles naplók, feljegyzések, emlékiratok beszélik el a két nagyigmándi vértanú utolsó óráit. Áttanulmányozva a korabeli írásokat, úgy találtam, okosabb ezekből minél többet kölcsönvenni, hiszen a valószínű történet hívbelen adja vissza a lélegzetelállító drámát, mint akármelyik drámaíró. Hátterében az oly dicsőségesen induló 1848/49-es szabadságharcunk végnapjai agonizálnak.

Nem sokkal előbb, július 2-án folyt le a honvédhadsereg egyik utolsó nagy diadala, a Komárom-ácsi csata. A harcokban mindig ott volt az egykori huszártiszt, Görgey, amint magas paripáján, rövid vörös zekében, fején darutollas Kossuth-kalaphal rohamra vezényli huszárait (az első világháborúig ez volt az utolsó lovasscsata!). Egy gránátszilánktól fejébe kapott. Július 11-én Klapka vette át a vezénységet, de Haynau megverte. Görgey ezért a Felső-Duna bal partján vezette le seregét Szeged felé, seblázbán, szekéren fekvé vett részt a harcokban, kikerülve a hatalmas ellenséget, kanyargott az osztrák és orosz haderők között. Hiába ért Szegedre, már nem volt ott serege. Neki összesen 28 ezer főnyi hal maradt, de ebből körülbelül csak 15 ezer számitott harcra képesnek.

Dolgozatomban elsősorban Nagy István szerkesztő, helytörténész immár három kiadásban megjelent könyve: „Nagyigmánd - Történetek a múltból - című könyve” igazít el, aki lelkiismeretesen feldolgozta a korabeli forrásokat. A legfontosabbak: Szentkúti Kiss Károly nagyigmándi református lelkész „Króniká”-ja 1791-től haláláig, 1919-ig; a magyar szá-

badságharc eseményeiről Mester István nagyigmándi plébánosnak a templom Historia Domus-ában lévő írásai adnak megbízható tájékoztatásokat; legrészletesebben Sobor Antal későbbi: „Perelj Uram!” című, kicsit „irodalmiasított” műve, és természetesen Nagyigmánd jegyzőkönyvei.

A történelmi háttér eseményeit most már Nagyigmándnál folytathatjuk. „A ref. lelkész Komáromba menekülve - olvassuk a Historia Domusban -, háza üresen maradt, ezért a császári katonaság által fogháznak használtatott. (1949) Július 12-én korán reggel hozattak oda Mansbart Antal csákszerényi plébános és Szikszai János csákszerényi ref. lelkész. Kik rögtön halálra ítéltetvén még aznap 12 órára főbe lövették... Nekem jutott azon nehéz kötelesség, a szegény plébánost halálra előkészíteni és végső óráiban vigasztalni. A plébános 27, a ref. lelkész 50 éves volt. Eleget könyörgöttem Haynau előtt ezekért, de mind haszontalan volt...” Ennél többet nem írhatott akkor, ha nem akart ő is a kivégzettek közé kerülni. De idő-

Szikszai János ref. lelkész sírköve az igmándi katolikus temetőben

zünk most az említett Sobor Antal: „Perelj Uram!” c. könyvéből (Budapest, 1987).

„...Katonák íróasztalt hoztak be három székkel. Intettek a papoknak, hogy álljanak egymás mellé az asztal előtt.

Rögtönítéleti bírósági tárgyalás, melyet a magyar lázadásban való részvétel által elkövetett felség sértéssel vádolt két vádlott ügyében tartottunk. Az eljárás alapjául szolgáló öngyémeltőségének, a hadsereg-főparancsnok úrnak (Haynau) határozott parancsa... A bíróság a következő ítéletet hozta: nevezett vádlottak bűnösnek találtattak felség sértés bűntettében, ezért a bíróság egyhangú döntése alapján mindkettőjük kötéll általi halállal büntetendő.

A papok mozdulatlanul álltak. Most az elnök, Johann Susan tábornok elment az őrnagytól a jegyzőkönyvet, lassú olvasásba kezdett:

„Ismeretem a hadsereg-főparancsnok úrnak kegyelmezésre előterjesztett ítéleti irat záradékát. „Megvádatotva: Durch Pulver und Blei. Kihirdetendő és azonnal végrehajtandó. Haynau tábornok.”

Susan letette a papírt, a papokra nézett, kihúzta magát.

„Megértették? Önök tehát részesei öccellenciája legmagasabb kegyelmezésének, papi miveltek irányában: a kötéll általi halálos ítéletet lőpor és golyó általra változtatja.

„Durch Pulver und Blei... - Lőpor és golyó által.

„Meg kell halnunk, testvérem - mondta Mansbart és nagy lélegzetet vett.

A parókia udvarán nagy U alakban fősorakozott a katonaság. A rekkenő hőségben szinte perzsel a nap. A kert és a nagy szűrű felől zibongás, lármá hallatszott; akit csak tudtak, idetereltek a faluból, hogy lássanak példát az emberekből.

Amikor a két pap az őrség kíséreté-

ben megjelent az udvaron, hirtelen nagy csönd támadt. Középre állították őket a magas kőkerítés alá.

Vezényszó hangzott, a katonai sorfal megnyílt, utat engedett a hadbíró őrnagynak és a kivégzést lóhátról vezénylő tisztnek. Ennek nyomában belépett hat dragonyos, szurony nélküli karabéllyal. A hadbíró előlapozta az iratokat, pattogó szavakkal fölolvasta az ítéletet.

„A profosz* a vezénylő tiszt elé lépett, vékony pálcát emelt melléig, kegyelmet kért az elítélteknek:

- Ich bitte um Pardon!

- Bei Gott ist Pardon! - válaszolta a lovas százados - Istennél a kegyelem.

A profosz kettétörte a pálcát, és ledobta Mansbart lába elé. A másik pálcát is elpattintotta és Szikszai elé dobta.

A vezénylő tiszt kardot rántott, a porkoláb tisztelet, majd az elítéltekhez lépett.

- Kérem a láncát! - mondta és leoldotta előbb Mansbart, aztán Szikszai bilincseit. A láncokat nagy csörrenéssel odébb vetette. A papok még egyszer, utójára összelelkettek.

Újabb vezényszó csattant. A hat dragonyos kézben tartott és vállnak döntött fegyverrel eléjük lépdelt; kemény díszlépést vertek, vonalba fejlődtek. Előírásosan három-három ló egyre: ketten a szívre, egy a fejre céloz.

A papok egy kézmozdulattal elutasították a porkolábot, aki kendővel be akarta kötni a szemüket.

- Istenem, bocsáss meg nekik, noha tudják, hogy mit cselekednek! - kiáltott harsányan Szikszai, és utána még erősebben: Éljen a haza!

- Éljen a szabadság! - kiáltott Mansbart is.

A vezénylő tiszt magasra emelte kardját: Reich euch! - adta ki a parancsot és a katonák egyszerre emelték fegyverüket a vállgödrukbe.

- Feuer!

Egyszerre dördültek a lövések, egyszerre csuklottak össze a papok.

Az eget verő dörrenés után süket csönd kongott a forró levegőben. Egy csapat galamb vált el a háztetőről. Kört írtak le az udvar fölött, majd följebb húzták, s rászálltak az igmándi templom tornyára.

A katonavörös sietve megvizsgálta a tetemeiket, bólintott a lovas századosnak. A profosz fölvette a holtak mellől a bírtumot, a Boeskalé-sapkát, Szikszai imádságkönyvét, Mansbart kicsiny fészületét.

A vezénylő tiszt visszadugta kardját, és most már a teljes osztagnak vezényelt:

- Kniel nieder! Zum Gebet! Térdre! Imához!

*profosz, német keleti elavult szó, jelentése katonai börtönőr, aki felügyel az elítéltekre, magyarul porkoláb.

Ami még aznap történt Igmándon

A porkoláb két falubeli cigányt kerített elő. A holttesteket hátravitette velük a szertűskertbe, ahol estig kellett maradniuk közszemlére kiterítve. A cigányoknak este vissza kellett térniük, hogy a holtakat targoncán a temetőbe vigyék elföldelésre. Ennek fejében odaígérte nekik a kivégzettek lábballiját. Haynau előírása szerint, a kivégzettek tetemei 24 órán át temetetlenül közszemlére tettek a lakosság elretentéséül. Végül ruháiktól megfosztva, teljesen meztelenül földelték el őket. Ruhadarabjaik, a szokások szerint a közreműködő hóhérokra illették. Följegyezték, hogy az aradi akasztást irányító brünni hóhér, Franz Bott, halála napjáig használta utiruhául Damjanich tábornok fehér köpenyét, amikor hivatalos funkcióban vidékre utazott (Hazai Tudósítások). A cigányok - egy fiatal és egy idősebb férfi, némán ingatták a fejüket, hogy nem tartanak igényt a lábballikra. Parancsukat délben is, este is teljesítették, munkálkodásuk közepette mindvégig sírtak és imádkoztak.

Délután a hanyatt fekvő közszemlére kitétt holtak arcát a nagy melegben a legyek tömege lepte be. Látva ezt Fehér Dániélné Győrdeák Borbála asszony, kendőjét reájuk terítette. A katonák tetten érték, a templom előtti térre vontak.

A Katolikus Egyház Svájcban

A Magyar Katolikus Püspöki Kar Egyháztörténelmi Bizottságának sorozata, az Ecclesia Sancta újabb, 8. kötete a svájci katolikusok történetével ismert meg. Érdekes módon, míg az előbbi kötetek, melyek több országgal foglalkoztak, így a balti népek, illetve az észak-európai népek katolikusainak története, sokkal rövidebbek, már azért is, mert ott a katolikusok diaszpórában élnek, ez a svájci kötet ugyanakkor vastagra, majdnem ötszáz oldalra sikeredett, pedig itt is kisebbségben éltek a katolikusok a protestantizmus oldalán. A svájci tapasztalatok azonban nem mérhetők az ország méreteivel. Annnyira eltérő az állam- és a társadalom-fejletés Európa nemzetállamainak fejlődésétől, hogy érthető módon, a szerkesztők, neves egyháztörténészek, mint Guy Bedouelle és Francois Walter, alaposabb ismereteket nyújtó kötetet álltak elő.

A kötetben nem a téma rendszeres tárgyalását találjuk, hanem időrendben egy-egy esszét, amelyeknek eredetije többnyire a gazdai Ambroziánus Alapítvány 1994. szeptemberi tanulmányi hetén hangzott el. Így az egyes témák: Evangelizáció és egyházszervezés Német-Svájcban, Francia-Svájcban és Olasz-Svájcban. Majd a nagy nyugati egyházszakadás és a zsinati mozgalom ismertetése, ezt követően Svájc nemzeti szentjének, Flúei Szent Miklósnak életrajza, a reformáció és a katolikusok a XVI. században. Boromei Szent Károly milánói érsek működése Dél-Svájcban, a luzerni nunciatura működése az újkorban, Sankt Gallen apátságának kulturális jelentősége, a svájci „Kulturkampf” története, az Apostoli Szentszék és Svájc kapcsolata a XIX-XX. században, a Fribourgi Katolikus Egyetem alapítása, több tanulmány a svájci kereszténység sajátosságairól és végül a Helvetia Sacra sorozat ismertetése.

A kötetet a svájci kereszténység kis történelmi kronológiája és a XX. századi egyháztörténet vezetéregényiségeinek életrajza zárja le. Közöttük ismertebb nevek: Hans Urs von Balthasar, Karl Barth, Georges Cottier bíboros, a Szentatyia teológusa, Oscar Cullmann protestáns biblikus, Benno Gut bencés bíboros és liturgikus, Hans Küng, Roger Schütz, Adrienne von Speyr.

A fordítás franciából készült, Balássy András gondos munkája. A kötetet négy térkép egészíti ki, Sasi Attila fázisozásának eredménye.

(Ecclesia Sancta sorozat, 8. kötet. 495 l. Kiadja: a Magyar Katolikus Püspöki Kar Egyháztörténelmi Bizottsága, Budapest, 2004. Terveztje: Szent István Társulat. F. ára: 2600 Ft.)

Somorjai Ádám OSB

Egy szekérdérkhoz kötözték, szoknyáját a fejére borították és irgalmatlanul megkorbácsolták. Az idős asszony elvesztette eszméletét, mire végigöntötték egy vödör vízzel. Kötélkeine lögött meg egy ideig, aztán néhány asszonyan megengedték, hogy leoldozzák és hazavigyék.

Este, a sötétség leszálltával, Mester István plébános vezetésével elföldelték a mártír papokat. A katonai parancsokat úgy szólt, hogy koporsó és szertartás nélkül lehet csak temetni, a sírja letenni nem szabad. A plébános csak késő este lopakodhatott át a sötét templomba, hogy titokban az egyedül gyászteremtést végezzék, halkán énekelve maga elé a rekviemet.

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidíten a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

HÍREK - ESEMÉNYEK

Etnikai tisztogatás

Az amerikai katolikus püspökök „etnikai tisztogatásnak” tartják a szudáni Darfurban kibombant válságot. A püspök-kari értekezlet külügyi kérdésekkel megbízott tagja, John Ricard a helyszínen igyekezett tájékozódni, majd hazatérve egy tévé-nyilatkozatban kifejtette, hogy a khartumi kormány nyílt iszlamizációba kezdett és ennek keretében ad szabad kezdet a dzsandszavid néven ismert arab fegyvereseknek, akik sorozatosan égetik fel az őslakosság falvait. Darfur térségében eddig legalább 50 ezren estek az arab szabadcsapatok áldozatául.

Feltárták Keresztelő János barlangját

A Jeruzsálem környéki hegyekben egy brit régész feltárta Keresztelő Szent János barlangját. Az Új Szövetség pontos említést tesz arról, hogy Szent János egy ideig magányosan egy barlangban élt. A régész falfestményekre is bukkant, amelyek a szentet és életének egyes eseményeit ábrázolják. Feltehetőleg az egyszerű vonalakkal készült falfestmények közvetlen Keresztelő Szent János halála után készültek. A barlangban vízmedence és ugyancsak az I. századból származó agyagedények nyomait is megtalálták.

Egyházüldözés Kínában

Az amerikai Stamfordban működő Kung Bíboros Alapítvány közölte, hogy a nyáron a Kínai Népköztársaságban 8 katolikus papot és két szeminaristát vettek őrizetbe. A letartóztatottak között van Baoding püspökség apostoli adminisztrátora is, és így az egyházmege újfent lelki vezető nélkül maradt. A püspököt még 1997-ben vették őrizetbe és azóta nyoma vesztett. A pekingi kormány csak a rendszerű papok működését engedélyezi. Becslések szerint azonban több millióra tehető azoknak a kínai katolikusoknak a száma, akik a Szentatát tekintik lelki vezetőjüknek. Őket a hatóságok rendszeresen zaklatják. Ezzel kapcsolatban Kung bíboros Stamfordban felszólította a nem-

zetközi közösséget, hogy vegyék fontolóra, mennyire méltó egy olyan ország a következő olimpia megtartására, amely ennyire semmibe veszi a legalapvetőbb emberi jogokat.

A XX. sz. legnagyobb szobrászai

A passauai egyházi múzeumban óriási érdeklődés kísérte a néhány éve elhunyt világhírű olasz képzőművész Giacomo Manzu kiállítását. A látogatók olyan számban tekintették meg a tárlatot, hogy a rendezők végül is meghosszabbították a „Giacomo Manzu - modern, antik mester” című kiállítást. A jórészt olasz múzeumokból és magángyűjtőktől érkezett műtárgyak között látható volt XXIII. János pápa mellszobra is. A pápával a művész baráti kapcsolatban állt. Manzu az ugyan-csak olasz Alberto Giacomettivel és a brit Henry Moorral a XX. század legnagyobb szobrászai közé tartozik. Az ő tehetségéről tanúskodik a római Szent Péter bazilika Halálkapujának, valamint a salzburgi dóm Szeretkapujának bronz-reliefje is.

Probléma-szalon

10 éves a würzburgi probléma-szalon, amelyet az Ágoston-rendi szerzetesek létesítettek a Majna-parti város központjában. A múlt évben közel 2 és fél ezren keresték fel a beszélgetési lehetőséget, hogy elmondják problémáikat, bajait, gondjait. Lelkészek és képzett pszichológusok hallgatják meg a zömében 30 és 50 év közti betérőket, akiknek 70 százaléka nő. Mint a probléma-szalont fenntartó Ágoston-rendi kolostor perjele elmondta, a kérdések legnagyobb része az egzisztenciális gondokból fakad és a betérők alig 10 százaléka jött lelki, illetve hitbéli vigaszt.

Színháték egyetlen szó nélkül

Nyár közepén ismét fellépett a Passauban rendezett Európai Hetek keretében a lublini Katolikus Egyetem világhírű színhátékos köre. A „Scena Plastyczna” társulat alapítójának két darabját adta elő. A játék során ugyan egyetlen szó sem hangzik alig, a

művészek mozdulatai, a hang- és fényeffektusok félreérthetetlenül a nézők tudomására hozzák, hogy a szerző az emberi lét metafizikai értelmét keresi és így jut el a Felsőbb Lényhez, a Teremtőhöz. A „Scena Plastyczna” gyakran szerepel külföldön.

A fiatalok keresztje bejárja Németországot

A würzburgi püspökség nevében 8 fiatal ember még nyár közepén Nürnbergben átadta a Világifjúsági Keresztet az eichstätti püspökség képviselőinek. Az ünnepélyes átadásra az egykori Nemzeti-szocialista Párt nürnbergi felvonulási területén került sor, a megbékélés jegyében. A Keresztet 1984-ben II. János Pál pápa ajándékozta a Világifjúsági Találkozónak. Azóta többször állították fel átmenetileg történelmi helyen, illetve hordozták nyomornegyedeken át, sőt börtönökben is. A Kereszt jövő év augusztusában érkezik a kölni Világifjúsági Találkozóra.

Veszélyben a kölni dóm

Németországban aggodalmat váltott ki, hogy a kölni dóm rákerült az ENSZ

Simon M. Veronika tárlata Aachenben

2004. szeptember 22-én záródott csoport indult Székesfehérvárról Németországba, és Melk, Passau, a Gizella sír, Majstrict és Altötting kegyhelyek meglátogatása mellett, Aachenben, a német St. Michael Egyházközség fesztiválján vett részt.

A sok program között került sor Simon M. Veronika székesfehérvári, Munkácsy-émlékermes festőművész tárlatának megnyitójára, amelyen a művész Stáció- és Jézus

életét bemutató szentföldi homokkő képei mellett magyar ősi mesterségeket és tájakat ábrázoló alkotásai kerültek a nagy számú érdeklődő közönség elé.

A megnyitó keretein belül került sor a Simon M. Veronika által festett Prohászka Ottokár püspök portré (képünkön) leleplezésére, amelyet a székesfehérvári Prohászka Egyházközség ajándékozott a német testvér-egyházközségnek, és amelyet ünnepélyesen Heribert

azon listájára, amelyen a veszélyeztetett kultúrák szerepelnek. Az UNESCO német tagozata ezért a hatóságokhoz fordult, hogy mielőbb tegyenek valamit a világhírű kulturális örökség megmentésére. A gótikus székesegyházat komolyan veszélyeztetni a Rajna szemközti oldalára tervezett lakótelep, mert félő, hogy a közel 800 éve elhelyezett alapok meggyengülnek. A kölni dóm mai formájában - európai gyűjtés eredményeként - csupán a XIX. század végén készült el.

Megújul a Mátyás-templom

A budapesti Mátyás-templomot állami pénzből fogják felújítani. Erdő Péter bíboros a magyar hatóságokhoz eljuttatott levelében hangsúlyozta, hogy az egyház képtelen pénzt áldozni a nagyszabású helyreállítási munkálatokra. A Mátyás-templomot a főváros 1999-ben adta vissza a katolikus egyháznak. Tavaly szeptemberben már életvédelmi rácszatot kellett elhelyezni az épület homlokzatán az esetleges kóhullások felfogására.

Vincze András

August pásztor vett át Takács Nándor nyugalmazott püspöktől.

Dr. Szuhaás Renáta

25 év

Isten szolgálatában

Az ezüstmisés hirdeti az evangéliumot

plébánián kaplanként kezdte munkáját. Szívós, kitartó szolgálatát a hatalom nem jó szemmel nézte, elkezdték a zaklatások, a megfélemlítések. 1985-ben Nagybányára helyezték, ahol folytatta áldásos munkáját. A hírhedt román államvédelmek (securitate) majdnem sikerült eltenni őt láb alól. 1986-ban Alsóhomoródon találjuk plébánosként. Németül, magyarul és románul hirdette az evangéliumot. 1990-ben Gyulafehérváron a katolikus teológián tanít. 1991-ben Romába küldik, hogy tudását gazdagítsa. Rómából „haza térve” 1993-tól 1994-ig Szatmáron, a hidontúli Szent Család templom plébánosa. Aztán Németországba

SZÁJRÓL SZÁJRA

Rózsahegy Kálmánról

Bár eddig soha nem kezdtem mondanomát életrajzi adatokkal, most hadd térjek el ettől. Már csak azért is, mert a régi nagyok közül talán ő az egyetlen, akit személyesen is ismertem. De ez már egy másik történet. Kálmán bácsi - mi fiatalok így szólítottuk - 1873. október 6-án született Endréden és 1961. augusztus 27-én halt meg Budapesten. Nevelőapja is színes volt, Rózsahegy Ódón. A Színművészeti Akadémia elvégzése után először vidéken, Debrecenben, Kolozsvárot látogatott, majd 1898-tól Budapesten, 1900-tól nyugalmába vonulásáig, 1935-ig, a Nemzeti Színház tagja. 1933-ban elnyeri az örökös tag címet. Feleségével, Hevesi Angéllal együtt, 1911 óta vezette magán-zsinóiskoláját, ahonnan sok nagy művész került ki. Páratlanul népszerű volt. Főként fiatalabb éveiben Moliér és Shakespeare alakok megformálása sem volt idegen számára. 1914 óta filmezett. Így vált lassan az izes beszédű, pipázó „Kálmán bácsi”-vá.

Színes egyéniségéhez rengeteg anekdota fűződik. Soknak ő maga a szereplője, de sokszor csak az elbeszélő szerepére szorítkozott. A következő történetet Csathó Kálmán írja meg „A régi Nemzeti Színház” című művében.

Gárdonyi Géza „A bor” című darabja a konzervativástól már-már fildelt levegőtől Nemzeti Színházban akkor került bemutatásra, amikor a kitárt ablakokon beáradt a friss levegő és a kitűnő és ószi-

te művészek maguk is élvezték ennek üdítő voltát. Néhányan kissé őrnsnek érezték a színpadon megjelenő ösztinteséget, és ez felkelte aggodalmukat. Rózsahegyit azonban nem bántotta semmi aggodalom, ösztönösen elemében érezte magát a realista népszínműben. Baracs Matyi szerepében. Az egyik próbán egy teljesen átértett jelenetben, - bocsánat, de így történt - hegyeset köpött.

Vízvári Gyula, a darab rendezője, elszörnyedve kiáltott fel a színpadra:

- Mi az, Rózsahegy? Maga az ország első színpadán köp? Remélem, az előadás nem fog ilyet csinálni!

- Bocsánat, rendező úr! - felelte Rózsahegy - de én úgy tudom, hogy én most nem az ország első színpadán vagyok, hanem a Baracs gazda portáján.

Vízvári meghökken; megcsóválta a fejét és azt felelte:

- Ejnye, de furcsa kisfiú maga!

A premier előtt aztán odament Rózsahegyhez és azt mondta neki:

- Nézze, Rózsahegy! Én nem bánom, ha köp. De a maga felelősségére köpjön.

Rózsahegy köpött is bátran, amire a közönség zuhogó tapsal választott. Ilyen és hasonló esetek nyitottak utat a Nemzeti Színház színpadán a valóságosságát zászlajára tűző játéknak.

Közreadta:

Ramsay Győző

Dr. Tempfli Imre atya, a königsteini „Kirche in Not - Ostpriesterhilfe” segélyszervezet osztályvezetője, miután szülőfalujában, Kaplonyban már augusztus elején megünnepelte pappá szentelésének 25. évfordulóját, szeptember 19-én Stuttgartban, a Bruder Klaus templomban is megtartotta jubileumi szentmiséjét rokonai, barátai, ismerősei, több száz hívő szeretetétől körülveve. A szentmisén köszöntőt mondott Gyúrács István SJ stuttgarti magyar lelkész és Cserháti Ferenc, a Németországi Püspöki Konferencia magyar delegátusa, valamint a stuttgarti magyar misszió több képviselője.

Tempfli Imre Kaplonyban (Szatmár megye) született 1954. december 3-án. A jó Isten hívására a legnehezebbet, a papi hivatást választotta, abban az időben, amikor a hatalom tűzkel-vassal irtotta, üldözte, kínozza az Isten napzsámóit. A teológiai tanulmányok elvégzése után, 1979. június 24-én Gyulafehérváron pappá szentelték. A Szatmári egyházmegye papja. A máramaroszigeti

szólítja hivatása, a königsteini nemzetközi katolikus segélyszervezet osztályvezetője, hat ország egyházi életét igyekszik támogatni fáradságot nem ismerő odaadással: Magyarországon, Romániában, Lengyelországban, Albániában Bulgáriában és Macedóniában, de ezen elfoglaltsága mellett, időnként szívesen kiegészít a stuttgarti és a nyugati magyar lelkipásztori szolgálatban is.

A doktori címet 1994-ben szerezte meg Budapesten: „Egy ország négy vallás, Erdély és Tolerancia” című disszertációjával. Első könyve 1994-ben jelent meg: Kaplony - Adalékok egy honfoglalás kori település történetéhez. Azóta már több könyve látott napvilágot, köztük egy monumentális mű: Sárból és Napsgárból. A jubilánus illik az aranyánosi idézet: Ember lenni mindig, minden időben!

Schäffer András, Ulm

Schäffer András, A természet parancsára festetem, c., 2004-ben, Szatmárnémetiben megjelent könyve, Mándy Laura festőművész visszaemlékezéseiből, megrendelhető a szerző címen: St. Gallener Str. 7, D-89079 Ulm. A könyv ára karitatív célt szolgál.

MAGYARNYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészek te-
lefonszámát és címét, ahol érdeklődni
lehet magyarul szeptember helyé
és ideje után. Megtalálható még a
MKPK honlapján is:
<http://www.katolikus.hu/nov.html>

ANGLIA:

London: Msgr. Tüttő György főlelkész, Dun-
stan's House, 141, Gunnersbury Avenue, GB-
London W3 8LE, **Telefon/fax: 0044/20/8992 2054**

ÉSZAK-ANGLIA:

Rochdale: Magyar Egylet székházában. 76
a/78, Milnrow Road, minden hónap második
vasárnapján 15.00-kor.

Wolverhampton: St. Andrew anglikán templom-
ban. St. Andrew Close, Hunter Street-ről, min-
den hónap harmadik vasárnapján 15.00-kor

Bradford: Magyar Egylet székházában. 4,
Walmer Villas, minden hónap harmadik vasár-
nap utáni szerdán, délelőtt 11.00 órakor.

Nottingham: Lengyel templomban. 2, Sherwood Ri-
se, minden hónap negyedik vasárnapján 12.30-kor.
Érdeklődni: Ft. Fülöp Menyhart plébános, St. John
The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale,
OL11 1EX, **Tel./Fax: 0044-(0)1706/64 59 37.**

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Hegyi György, Ungarischer Röm.
Kath. Seelsorgeamt, Döblergasse 2/30b, A-
1070 Wien, **Telefon/fax: 0043/1/526 49 72.** Misézó
helyek: Bécs, Mödling, Wr. Neustadt, Florisdorf,
Kaiser Ebersdorf.

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Éörs, rektor, szent-
mise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien,
Boltzmannngasse 14, **Telefon: 0043-1-317 3656**

Burgenland/Alsóőrök: Pfarrramt Unterwart,
Telefon: 0043/ 33/527 108

Grác: szentmise vasárnaponként 10.00-kor a
Welsche-Kirche-ben, Griesplatz 30. sz., Ft.
Mag. Papp Tibor lelkész, Ugrí Mihály gond-
nok, **Tel.: 0043/316/68 35 08;**

Innsbruck: minden hónap 2. vasárnapján,
Richard Wagner Str. 3., Dr. Magda Szilveszter
diakónus, **T.: 0512/204 103**

Linz: Misézóhelyek: Linz, Wels. Érdekl.: Ft.
Szabó Ernő, Ungarischseelsorgezentrum d.
Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040
Linz, **T.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493**
(lakás), -4494 (Fax).

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, vasár-
nap 12 órakor az Orsolyta-zárdában, Aigner Str.
135, változó idővel. Érdeklődni: Schwarz
Mária, **Telefon: 0043/662/820 139**

BELGIUM

Brüsszel: Mission Catholique Hongroise, Rue del'
Arbre Bénit 123, B-1050 Bruxelles/XL/
Érdeklődni: Ft. Galambossy Endre, **Tel./Fax:**
0032/2/64 85 336.

Liege/Luxemburg: Ft. Dobai Sándor főlel-
kész, Aumonier Hongrois, Rue des Anglais
33., B-4000 Liège, **Telefon: 0032/ 4/22 33 910**

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Msgr. Molnár Ottó főlelkész, szentmise
minden vasárnap 11-kor, augusztus kivéve. Mission
Catholique Hongroise, 42, rue Albert Thomas,
F-75010 PARIS, **Telefon/fax: 0033/1/42 08 61 70;**

Dél-Franciaország: Ft. Fülöp Gergely, Mission
Catholique Hongroise, 74 rue du Grand-Roule, F-
69110 Ste Foy-les-Lyon, **Telefon: 0033/4/78 501636**

NÉMETORSZÁGBAN

AUGSBURG-i Egyházmegye: Misézó hely-
ek: Augsburg, Neuburg a. D., Kempten. Érdeklő-
dni: Ft. Bárány József, **Telefon:**
0049-0176-3987; 0049-0176/222 52 817.

BAMBERG-EICHSSTÄTT-REGENSBURG-i
Egyházmegye nürnbergi székhellyel: Misézó hely-
ek: Bamberg, Coburg, Ingolstadt, Lands-
hut, Nürnberg, Regensburg. Érdeklődni: Ft.
Berezcki Béla, Ungarische Katholische Mission,
Tuchergartenstr. 2/A, D-90571 Schwaig,
Telefon: (0911) 507 57 96

ESSEN-i Egyházmegye: Misézó helyek: Duis-
burg, Essen. Érdeklődni: Ung. Kath. Mission,
Fraziskaner Str. 69a, D-45139 Essen. **Telefon:**
(0201)28 47 40 vagy Kölnben: (0221) 23 80 60.

Freiburg-Trier-Speyer-i Egyházmegye-
gék Karlsruhe-i székhellyel: Misézó helyek:
Mannheim, Offenburg, Kaiserslautern, Saar-
brücken, Freiburg, Karlsruhe, Pforzheim,
Konstanz, Singen, Strasbourg, Mulhouse.
Érd.: Ft. Dr. Szabó József, Ungarische Katho-
liche Mission, Elbinger Str. 2/A, D-76139
Karlsruhe. **Tel./Fax:** (0721) 68 72 15

Berlin-i és Hamburg-i Főegyházmegye,
Hildesheim-i és Osnabrück-i Egyházmegye:
Misézó helyek: Berlin, Hamburg, Hannover,
Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen. Érd.
Hamburgban: Ft. Rasztovác Pál, Ungarische
Katholische Mission, Holzdammer 20, D-20099
Hamburg, **Tel.:** (040) 25 077 83.

Köln-i Főegyházmegye és Aachen-i: Mi-
sézó helyek: Köln, Bonn, Düsseldorf, Wupper-
tal, Bergisch-Gladbach, Aachen: Érdeklődni:
Ft. Lukács József, Ung. Kath. Mission, Thie-
boldgasse 96, D-50676 Köln. E-mail: ungarn-
zentrum@netcologne.de **Telefon:** (0221)238060.
Fax: 0221/232120 <http://www.Ungarnzentrum.de>

Limborg-Fulda-Mainz-i Egyházmegye
frankfurti székhellyel: Misézó helyek:
Frankfurt-Rödelheim, Mainz, Wiesbaden,

Személy és áru fuvarozás Magyarországra.
Elfogadható áron, megegyezés szerint, háztól-
házig. **Telefon:** D-0049-07034-62580.

FELHÍVÁS

**PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM
NAGYVÁRAD.** A magyar nyelvű felsőfokú okta-
tás igényeinek szimbóluma, nagy anyagi problé-
mákkal küzd. A működéséhez szükséges anyagi
alap biztosítására felkérjük mindenkit, szívesked-
jék anyagi lehetősége szerint ehhez hozzájárulni.
Adományát kérjük az alábbi bankszámlára át-
utalni: Fördereverei f.d.Chr.Univ.Partium e. V.,
72461 Albstadt. - Bankv: Sparkasse Zollernalb,
Kto-Nr: 33049777, BLZ 65351260. (Spendenquit-
tung!) Köszönettel a Segélyszervezet vezetőségére.

MADEIRA SZIGETEN a főváros peremén,
parkosított, modern, panorámás villában,
kényelmes szobák főzőfűlkével, fürdőszobával,
a tengerparton festői környezetben, egész éven
kiadó. Ár: napi 30.- Euró két személynek.
Tel.: 0035-29 19 35 280.

Családi ház eladó Budapesttől 28 km-re
Piliscsén. 100 m² alapterületű, tetőtér beépíté-
si lehetőséggel, szuterennel, fűtőközponttal és
ipari tevékenységre alkalmas műhelyekkel.
Épült: 1978 és 700 m²-es telken. Irányár:
100.000.-Euró. **Tel.:** 0049-(0)2202/58 578.

Németországban élő, kedves, csinos, őszinte
és jóindulatú, barna, magas (1, 63-1, 72 m), nem-
dohányzó, magyar hölgyet keresek 47-55-év
között, komoly szándékkal. Én 62 éves (1, 81 m,
85 kg), sportos kivételű, ND/Ni, mely érzelmi szu-
retet adni és kapni tudó akadémikus. Egész-
képes levelet várok. Jelige: „A Szerlem kortalan!”

Erdélyből kitelepült, 65 éves (163/64), uta-
zást, zenét kedvelő, becsületos, őszinte, istenfőlö,
nyugdíjas nő hasonló magyar barátot keres. Ess-
lingen (Stuttgart) környékéről. **Tel.:** 0711/310 99 12.

48 éves magyar hölgy - korhatár nélkül -
őszinte szándékkal keres magyarul beszélő, autó-
val rendelkező társát. **Tel.:** 0036-20/336 16 44.

Svájcban élő, 58 éves, csinos, diplomás, gyer-
mektelen, több nyelvet beszélő, független hölgy,
kulturált, komoly férjért keres. Jelige: „napuság”.

Darmstadt, Giessen. Érdeklődni: Ft. Takács
Pál, Katholische Ungarische Gemeinde, Lud-
wig-Landmann-Str. 365, D-60487 Frankfurt.
Telefon: (069) 24 79 50 21.
www.magyar-katolikusok-frankfurt.de

MÜNCHEN-FREISING-i főegyházmegye:
Misézó helyek: München, Rosenheim, Erding.
Érdeklődni: Ft. Merka János, Ung. Kath. Mis-
sion, Oberföhringer Str. 40, D-81925 München.
Tel.: (089) 982637, 982638, FAX: (089) 985419.
E-mail: ukm_muenchen.de; <http://www.ungarische-mission.de>

MÜNSTER-PADERBORN-OSNABRÜCK-i
Egyházmegye: Misézó helyek: Hagen, Menden,
Osnabrück, Bielefeld, Marl, Münster, Dort-
mund. Érdeklődni: Ft. Bagossy István, Ung.
Kath. Mission, Middelheld 24, D-48157 Müns-
ter-Handorf. **Telefon** (0251) 32 65 01

PASSAU-i Egyházmegye: Misézóhely:
Passau: Érd.: Ft. Szabó Árpád, Götzendorfer-
str. 5, D-94121 Salzweg, **Telefon:** (08505) 12 29.

ROTTENBURG-STUTTGART-i Egyházmegye:
Misézó helyek: Stuttgart, Heilbronn-Horkheim,
Balingen-Frommern, Ludwigsburg, Böb-
lingen, Reutlingen, Schwäbisch Gmünd, Eis-
lingen, Weingarten, Heidenheim, Friedrichs-
hafen, Munderkingen, Ulm, Biberach.

Érdeklődni: P. Gyurás István SJ, Ungarische
Katholische Mission, Pfizerstr. 5, D - 70184
Stuttgart. E-mail: missio@ukgm-stgt.de v ist-
van.gyuras@ukgm-stgt.de www.ukgm-stgt.de

WÜRZBURG-i Egyházmegye: Misézó hely:
Würzburg. Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre,
Kardinal-Döpfner-Platz 7, D-97070 Würz-
burg. **Telefon:** (0931) 38 62 43

NORVÉGIA: P. Teres Ágoston SJ, Munke-
rudveien, 52, N-1165 Oslo. Szentmise minden hónap
első vasárnapján 14-kor a Szent József kápolná-
ban (Akersveien 4). **Telefon/fax: 0047/22744 124**

OLASZORSZÁG

Róma: Msgr. Dr. Németh László főlelkész,
Pontificio Istituto Ecclesiastico Ungherese, Via
Giulia 1, I-00186 Róma. **Telefon: 0039/06/684-
261.** Misézó helyek: Róma - minden hó utolsó va-
sárnapján 11-kor, S. Maria dell' Orazione (Via
Giulia, kivéve júl., aug., dec.) és a Szent Péter
bazilika Magyarok Nagyasszonya kápolnájában
minden kedden 7.45-kor. **Milano** - minden hó el-
ső vasárnapján 10.30-kor, S. Maria della Sanita
(Via Durini, kivéve jan., júl., aug., szept.). Magyar
misék helye: Firenze, Bologna, Padova, Torino,
Palermo, Perugia, Catania.

SVÁJC

Zürich: Ft. Vizauer Ferenc, Röm. Katho-
liche Ungarmission, Winterthurer Str. 135,
CH-8057 Zürich, **Tel.:** 0041/1/36 23 303

Bern: Röm. Kath. Ungarmission, Pf. 7717,
CH-3000 Bern, **Tel: 0041/61/381 54 45 (Base)**

Genf: Szentmise minden hó 1. és 3. vasár-
napján. **Telefon: 00 41/22/7910458;**

Lausanne: Szentmise minden hó 2. és 4.
vasárnapján. **Telefon: 00 41/21/6478 678;**
Fribourg: Szentmise minden hó utolsó
vasárnapján 10.30-kor, az Orsolyiták templo-
mában, (rue de Lausanne). Lelkész: Ft. Popa
Péter, **Telefon: 0041/26/534 06 72** □

HIRDETÉSEK

Középkorú, nemdohányzó, magyar nő, idős
embar gondozását, háztartásba becségetés
vállal Münchenben (alkalmanként is). **Tel.:**
0162/488 3928.

50 éves független, magyar nő keresi társát
komoly szándékkal, korban hozzáillő, nemdo-
hányzó férfi személyre. Jelige: „ezüstsrály”.
„Magyar Bál” 2004. 11. 27-én Kleingarten-
verein „Tannenbuch”, Heide Str. 1, 46562-Voerd
Friedrichfeld. A müncheni Pacsirta együttes
játékja. Házi enni- és innivalórol gondosko-
dunk. Belépő 8.- EURÓ. Jelentkezni minél
előbb: T/F: 0281/46 360 v T/F: 0203/78 45 87.

Eladó a Balatontól 13-km-re 110 m² családi
ház, kettő + egy szoba összkomfort, pince, gar-
ázs, kút, melléképületek 2300 m² területen,
2004-ben felújítva. Irányár: 36.000 EURÓ. **Tel.:**
0036-30/295 33 73.

Gumarásfürdő 5 km-re Mágocson családi
ház eladó. 12 éve épült, 700 m² telekkel, 100 m²
kiépített, négy szoba, konyha, fürdőszoba és
terasz, padlástér kiépíthető, az épület alszü-
reztető, és melléképületek. Kazánnal és köz-
ponti fűtéssel fűthető. Irányár: 12 és fél millió
Ft. **Tel.:** 07434/24 71 v. 0036-72/45 10 39.

49 éves ápolónő Bp-ről, házvezetőnői vagy
gondozói elfoglaltságot keres bentlakással. **Tel.:**
069/49 40 147 v 0171 49 80 599.

Ősz

*A nyár lassan elmúlt, álltál az őszbe,
Szerre a házak elvesztek a ködbe.
Sötét szürke felhők borítják az eget,
Majd az őlmos eső lassan megered.*

*A hívős szűlen a fák ága megreme,
Csendben hullanak a sárga falevelek.
Szerre a természet elpihenni készül,
Csak nyári emlékek megmarad végül.*

*Az emberek az utcán be vannak burkolva,
Siemenk beülni a parkoló autóba.
A korzók megvannak szerre üresedve,
Hívős esőben járnak senkinek nincs kedve.*

*A parkok és strandok magukra hagytottak,
A vendégek ott már nem napoznak.
A vursli hűtési már üresen állnak,
A fiatalok az őszí bába járnak.*

*Mások moziba, színházba,
sport csarnokba mennek,
Ahol nincsenek kivéve esőnek hidegnek.
Az őszí eső már megeredt újra,
A sárga falevelet a szél messze fújja.
1999.*

Fábián Tibor, Chicago

Köszönjük, ha megújítja
az ÉLETÜNK előfizetését!

**EURÓPAI,
NÉMETORSZÁGI
OLVASÓINK FIGYELMÉBE!**
AZ ÉLETÜNK előfizetési árát
kérjük helyi terjesztőinkkel
(misszióinkkal) rendezni! Csak
a kiadóhivatalból postázott újsá-
gok előfizetését kérjük az
„ÉLETÜNK” müncheni posta-
bank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN

Apró-, házassági-, általános hirdetések
betűnként: 0,10 Euró
„Jelige” - postaköltség 5,00
Üzleti-, nyereséges hirdetés betűnként 0,20
Nagybetűs sorok betűnként 0,40
Egyszerű, 1 „pontos” keret 10,00
Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.
Külön kivágásokat esetenként áruznak.
Egymásutáni háromszori hirdetésnél 10 %,-
hatszori hirdetésnél 20 %,- ill. egészévi hir-
detés esetén 30 % kedvezményt adunk!

A hirdetések befizetésének határideje
legkésőbb a hó 10-ig!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befi-
zetése után közölünk!

A hirdetések szövegért, stílusáért a szerkesztő-
ség nem felel!

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

München

**Keresztelések a müncheni Damen-
stift-templomban: Záhorsky Dániel,** Z.
Péter és Sz. Etelka kisfia, 2004. május 16-
án; **Samsel Justin Alexanderl,** B. Jugoslav
és S. Marikka kisfia, május 30-án; **Samsel
Gina Angelina Jeniffer,** B. Jugoslav és S.
Marika kisleánya, május 30-án, **Samsel
Alessandro Jason Ibrahim,** G. Mihai és S.
Tanja Nejlka kisfia május 30-án; **Martis
Jeniffer Elisabeth,** M. Robert és Csilla
kisleánya, június 20-án; **Röhr Adrian,** R.
Torsten és Sabine kisfia, június 26-án;
Vojtahovszky Oliver László, V. László és
Márta kisfia, július 4-én; **Schwarzkopf
David,** Schw. Robert és Anita kisfia, jú-
lius 25-én; valamint **Both Robert Johan-
nes,** B. Andreas és Barbara kisfia, június
26-án, a rosenheimi St. Joseph-templom-
ban részesült a kereszttség szentségében.

*

Halottunk: András Károly, 89 éves
korában hunyt el, temetése 2004. július
16-án a Westfriedhof-i temetőben volt.
Nyugodjék békében!

**Kéziratokat kérjük lehetőleg
e-mailen küldeni: eletuenk@gmx.de**

Nyugdíjasok, hazatelepődők!

Magyarországi házak, örökölások
nagy választékban,
komplett adás-vételi lebonyolítással
Székelly Gábor, tel.: 0036-1/28 12 869
www.imexco.hu

„Kereszt és korona” filmek magyarul vagy
németül a bajor-magyar kapcsolatok 1100
éves történetéről, DVD, VHS, 2x 45 perc. Ár:
30,00 Euró + portó, megrendelhető:
aravasz@web.de és fax: 0049-89-81 88 76 59.

Református istentiszteletek Münchenben:
Reisinger Str. 11 (Sendlinger Tor) minden
hó 1. 3. 5. vasárnap 16 óra, minden 2. és 4.
vasárnap de. 11 órakor. **Tel.:** 089-601 13 35,
www.reformatus-muenchen.de

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

MAGYAR KATOLIKUS DELEGATURA
Landwehrstr. 66 - 80336 München
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
Email: eletuenk@gmx.de

Felélés kiadó:

a Magyar Katolikus Delegatura
Főszerkesztő: Dr. Cserháti Ferenc
A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Frank Miklós, Ramsay Győző,
Szamosi József (olvasó- és tördel-
szerkesztő) és Vincze András.

Redaktion und Herausgeber:

UNGARISCHE KATHOLISCHE DELEGATUR
Landwehrstr. 66 - D-80336 München
Chefredakteur: Dr. Cserháti Ferenc
Telefon: (089) 5 32 82 88
Telefax: (089) 5 32 82 45
E-mail: eletuenk@gmx.de

Abonnement für ein Jahr: 15,— Euro
11 Exemplare
nach Übersee mit Luftpost US\$ 50,—

ELŐFIZETÉS:

Az életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik,
ők küldik szét, náluk is kell előfizetni!
Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész,
oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

1 példány ára: 1.50 Euró
Előfizetési ár egy évre 15.-Euró
Tengerentúrra US\$ 50,-

BANKSZÁMLÁNK:
Ungarische Katholische Delegatur
Sonderkonto „ÉLETÜNK”.
Postbank München
Konto-Nr.: 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Erscheint 11 mal im Jahr.

Satz: ÉLETÜNK

Druck: AMPER-WERBE-DRUCK
Verlag Hammerand GmbH
Hasenheide 11,
82256 Fürstenfeldbruck

Beilagenhinweis: Dieser Auflage liegt
zeitweise ein RUNDSCHEIBEN bei.

A KIADVÁNYHOZ KÖRLEVELET
MELLEKELTÜNK.